Sayı 7 (295)
Temmuz 2019
Yıl XXVII

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN MÜSLÜMANLARI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Yayın Kurulu
Vedat S. Ahmed
Cemal Hatip
Doç. İbrahim Yalımov
Dr. İsmail Cambazov
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi“ 27
Müslümanlar Dergisi
tel.: 02/981 60 01

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

EVLİLİĞİN MEYVELERİ OLAN ÇOCUKLARDAN MAHRUM KALMAYALIM

Bu dünyada insan için en değerli şey nedir deseniz, eminim ki, hemen hemen herkes aile diyecektir. Biraz deşseniz, evlâtlar olduğu anlaşılacaktır. Nitekim Kur'ân da insanların evlâtlarına karşı sevgi ve bağlılıkları belirtiyor, hatta bu konuda aşırıya gitmememizi istiyor. Aslında kitabımızda çocuklarımızın uzun yolculuğumuzda önemli bir yer tuttukları, olabildiğince istifade etmemiz gerektiği, gözümüzün nuru gibi değerli oldukları ve itina ile korunmaları gerektiği, ama aynı zamanda gözümüzü ve aklımızı çelip bizi yolumuzdan alıkoyabilecek kıymetli zinetler oldukları yönünde ifadeler bulunuyor. Peygamberimiz ise Müslümanın kısa dünya hayatını başarıyla tamamlamasını, ebedî cennet yurdunu kazanmasını evlât sahibi olup onları hayırlı bir şekilde yetiştirmesiyle ilişkilendirmiştir.

Çocuklar, hem insanın sevdiği hem de onu yükseklere çıkarma potansiyeline sahip Allah'ın nimetleridir. İnsanın sevgiyi içtenlikle yaşamasına, mutluluğu doya doya tatmasına çocuklarından daha fazla ne veya neler sebep olur düşünelim isterseniz...

Evlât sahibi, hayatı boyunca onlara olan sevgiyi kalbinde taşır, özellikle de küçüklükteki şirinliklerine insan neleri feda etmez! Çünkü çocuklar insana birçok güzelliği yaşatır. Aile ve topluma umut aşılar, yenilikleri müjdeler. Onlar bize cenneti kokusunu getirir. Zira tertemiz doğarlar, samimî ve sevgi dolu olup saf mutluluğu yaşarlar. Bir de onları istediğimiz şekilde evirip çevirme, eğitme ve doya doya koklayıp sevme imkânımız, hatta vazifemiz var. Sübhânâllah! Aslında bu saydıklarımızın her birine bizim de ihtiyacımız yok mu? İnsan, hayatı boyunca saflığı, temizliği, güzelliği, umudu, yeniliği, samimiyeti, aydınlığı ve mutluluğu aramıyor mu?

Öyleyse her Müslüman çocuk sahibi olmalı ve bir iki taneyle yetinmemelidir. Hayatının her mevsiminde evinde, bahçesinde, yurdunda çocuklar oynamalı ve güzellikler saçmalılar. Bir veya iki çocukla yetinmek, sıraladığımız ve her insanın sahip olmak için milyonları vermeye hazır olduğu güzelliklerden mahrûm olmak demektir. Aksi ise evimizin çocuk sesiyle şenlenmesi, evlât kokusunun esmesi demektir. Önce kendi çocuklarımız, onlar büyüp yuvadan koparken onların çocukları gönüllerimizi şenlendirmelidir.

Her Müslüman bu sevinç ve gönül zenginliğini en fazla hak ettiği için en az 3 çocuk sahibi olmalıdır. Böylece Peygamber Efendimizi de gururlandıracak bir tavır sergilenmiş olur. Bunun karşılığını ise Rabbimiz, insanın yalnızlığa mahkûm olduğunda onun hüzün ve korkusundan korumakla verecektir.

İslâm nazarında şebâbet devri, yani gençlik çağı ergenlikten 40 yaşına kadarki dönemi kapsar. Hatta bazı alimler bu yaşı daha da yukarı götürür. Öyleyse gençler! Evlenmediyseniz, mutlaka evlenin ve imanınızın eksik tarafını tamamlayın! Sonra evliliğinizin meyvelerinden doya doya yemeyi ihmal etmeyin. Evliliğin en güzel meyvesi nur topu gibi evlâtlarımızdır, 3, 4, 5... Biliyorum, "ya sonar?" sorusu kafanızı kurcalıyor... Sonrası için korkmayın, Allah kerim... Ona samimiyetle inanırsanız, o sizi yalnız ve darda bırakmayacaktır. Kimse kimsenin rızkını yemez...

Vedat S. Ahmed

İÇİNDEKİLER

02 Başmüftülük Teşkilâtının Malî Durumunun İyileşmesi Büyük Ölçüde Gençleri İmam Olmak İçin Teşvik Ediyor
05 Canım Türkçem, Kanım Türkçem!!!
06 Nesli Devam Ettirmenin Önemi
08 Gerdek Gecesi
10 Ey Müminler! Evlenin ve Çoğalın
12 Şumnu Rüşdiye Mektebi
14 "Soya Dönüş" İdeolojisinin Bulgar Toplumsal Düşünü Üzerinde Etkisi
16 Servi (Sevlievo) Camisi
17 Mehmed Milâşev

İmzalı yazılardan, ilân ve reklamlardan reklam sahipleri sorumludur. • Sayın okuyucularımız, dergimizin sayfalarında ayet-i kerime, hadis mealleri ve mübarek isimler bulunduğu için yerlere atılmamasını rica ediyoruz.

BAŞMÜFTÜLÜK TEŞKİLÂTININ MALÎ DURUMUNUN İYİLEŞMESİ BÜYÜK ÖLÇÜDE GENÇLERİ İMAM OLMAK İÇİN TEŞVİK EDİYOR

Tırnova (Veliko Tırnovo) Bölge Müftüsü Süleyman Masruev ile Söyleşi

Süleyman Masruev 1991 yılında Bulgaristan'ın eski başkent şehirlerinden biri olan Tırnova'da doğmuştur. Tırnova imamının tavsiyesi ile 2005 yılında Şumnu "Nüvvâb" İmam Hatip Lisesine kayıt yaptırıyor. Liseden sonra eğitimine Sofya Yüksek İslâm Enstitüsünde devam ediyor ve buradan 2013 yılında mezun oluyor. Mezun olur olmaz Tırnova Bölge Müftülüğünde vaiz olarak çalışmaya başlıyor. Üç yıllık vaizliğin ardından 2016 yılında Tırnova Bölge Müftüsü seçiliyor. Süleyman Masruev evli ve iki çocuk babasıdır.

Muhterem Müftü Efendi, siz yeni seçilen müftülerden birisiniz. Bölge Müslümanları Konferansı tarafından aday gösterildiniz ve Mart 2016'da Yüksek İslâm Şurası tarafından seçildiniz. Bulgaristan Müslüman-Türk azınlığının tek süreli yayını olan ve yaklaşık 30 yıldan beri çıkmaya devam eden "Müslümanlar" dergisinin sayfalarına hoş geldiniz.

Bismillahirrahmanirrahim. Öncelikle Bulgaristan Müslümanlarına Tırnova Bölge Müftülüğü'ü ve faaliyetlerini tanıtma imkânı verdiği için Başmüftülüğün resmî yayını olan "Müslümanlar" dergisine teşekkür etmek istiyorum. Bunu Bulgaristan Müslümanlarının birbirlerini daha iyi tanımaları ihtiyacının olduğu düşüncesi ile söylüyorum.

Yayınlanan farklı istatistiklere göre, eski başkent Tırnova bölgesinde 35.000'in üzerinde kişi kendisini Müslüman olarak tanımlıyor. Bölgedeki Müslümanların durumu hakkında daha detaylı bilgi verir misiniz?

Evet, resmî verilere göre bu böyledir. Tırnova bölgesinde kendilerini Müslüman olarak tanımlayan yaklaşık 35.000 kişi yaşamaktadır. Ancak bu sayıya Tırnova Bölge Müftülüğü kapsamında olan Gabrovo ilindeki Müslümanları da eklemeyi unutmamalıyız. Belki de şu anda bu verilerin herkes tarafındnan bilinen "Bulgaristan'daki entegrason sorunu" sebebiyle o kadar gerçekçi olmadığını belirtmek gerekiyor. Şu anda Müslümanların dini ne ölçüde uyguluyor olduğunu kendimize sorarsak, Müslümanların dinî faaliyetlerine daha duyarlı hâle geldiklerini görüyoruz.

Geçmişe dönüp baktığımızda, özellikle de "geçiş dönem" yıllarında, sadece bölgemizde değil, bütün Kuzey Bulgaristan'daki Müslümanların dine karşı duyarlılığının son derece düşük olduğu görülüyor. Bana anlatılan ve geçmişte bölgemizdeki Müslümanların durumunu daha iyi kavramaları için derginin okurları ile paylaşmak istediğim bir hikâye var. Yaşlı bir adam, yıllar önce namaz vakti girdiğinde imam ile birlikte sokağa çıkıp cemaat oluşturabilmeleri için "sokaktan birini camiye getirdiklerini" anlatmıştı. Elhamdülillah, şimdi imamların hizmet verdiği yerlerde camilerde namaz kılınıyor. Örneğin, Veliko Tırnovo camisinde Cuma namazı için gelen cemaatin sayısı 80 kişinin üzerindedir.

Müftü olmadan önce şu anda idaresini üstlendiğiniz Bölge Müftülüğünde vazlik yaptınız. Vaiz olarak bölgede karşılaştığınız zorluklar nelerdi ve şimdi müftü olarak onların çözümü için neler yapmaktasınız?

Evet, müftü olmadan önce vaiz olarak çalıştım. Genel olarak bu dönemde çözüm bulunması amacı ile

Draganovo köyünde yeni cami için temel atma töreni

Müslümanların sorunlarını anlamaya ve tespit etmeye çalışıyordum. Bölge gerçekten “çok renkli”. Çok renkli diyorum, çünkü bazı bölgelerde Müslümanlar dini uygulamakta çok iyiler, bazı bölgelerde ise Peygamberimiz Muhammed (s.a.s.)’in adını dahi bilmeyen insanlarla karşılaştım. Bundan yola çıkarak, her yerleşim yeri için farklı çalışma stratejisi düşünmek zorunda kaldım. Ehamdülillah, bu zaman içerisinde bölgede imam olma potansiyeline sahip kişileri bulduk, kendilerini imamlık eğitimi almaları için yönlendirdik ve artık imam olarak çalışıyorlar. Bölge Müftüsü seçildiğimde belirli bir adaptasyon sorunu yaşadım. Çünkü vaizlik döneminde olduğu gibi iş sadece tebliğden oluşmuyor, yönetim kabiliyeti de gerektiriyor. Bu dönemde, tabiî ki, önceki Bölge Müftüsünün de desteğini aldım, bu sebeple ona çok teşekkür borçluyum. Yerleşim yerlerinde müftülüğün yerel birimleri hazır bulunuyordu ve artık çalışmak için iyi strateji gerekiyordu. Bu ilk ve en önemli adımdı. Çünkü 1950 yılında kapanmasının ardından Tırnova Bölge Müftülüğü ancak 2011 yılında kapılarını yeniden hizmete açabilmiştir. Bölge Müftülüğü hizmetinin olmadığı bu uzun süre zarfında yerel yapılarda belirli bir boşluk oluşmuş ve bunların yeniden kurulması için iyi çalışma gerekiyordu.

▶ *Yakın zamana kadar imam ve din görevlisi yetersizliği yaşanıyordu. Şimdi, devletin Başmüftülük kurumuna bütçeden para tahsis etmeye başlamasının ardından bu sorunun çözüleceğini düşünüyor musunuz?*

Başmüftülük kurumunun mâlî bakımdan iyileşmesinin ardından az da olsa bölgede imam adayları çıkmaya başladı. Başmüftülük teşkilâtının malî durumunun iyileşmesi belirli ölçüde gençleri imamlık yapma yönünde motive ettiğini düşünüyorum. Bu nedenle gelecekte imamsız camimizin kalmamasını ümit ediyoruz inşallah. Ancak sorunun çözülmesi için sadece finansal durumun iyileşmesi tek başına çözüm değildir. Aynı zamanda bizler Müslümanların yerel ve bölgesel çapta yöneticileri olarak doğru insanları, doğru kişileri bulup yönlendirmeliyiz. Buna da daha Kur’ân kurslarından başlamalıyız.

▶ *Artık, yaz Kur’ân kurslarının düzenlendiği dönemdeyiz. Bölgenizde kaç Kur’ân kursu düzenleniyor? Gabrovo ve Veliko Tırnovo bölgesinde yaz Kur’ân kursları yöneten kadın hocalar var mı?*

Yıllar geçtikçe bölgemizdeki Kur’ân kurslarının sayıları hep daha fazla oluyor. Geçen yıl 12 Kur’ân kursumuz vardı, bu yıl inşallah sayılarının daha fazla olması için çaba göstereceğiz. Bölgemizin 50 Kur’ân kursu potansiyeli var, ancak şu anda hocalar bulunmadığı için bu sayıya ulaşabilmiş değiliz. Elhamdülillah, kadınlarla çalışan vaizemiz de var.

▶ *Sayın Müftüm, bölgenizde çalışan kaç cami ve Müslüman encümeni bulunmaktadır ve vakıf mallarının durumu nedir?*

Toplam cami ve mescit sayısı 33’tür. Bunlardan 25’i cami, 8’i ise mescittir. 50 Müslüman encümeni bulunmaktadır. Bölgedeki vakıf mallarımız genel olarak Ziştovi (Sviştov) belediyesindedir. Karanlık komunizm döneminden geriye hiç olmazsa birkaç vakıf malının kalabilmiş olması sevindiricidir. Gü-

Tırnova bölgesi imamları ile birlikte

nümüze kadar ulaşan vakıf malları genel olarak bina, dükkân ve yaklaşık 500 dekardan oluşan tarlalardan ibarettir. Zamanında Tırnova'da da çok vakıf mallarımız bulunuyormuş, fakat bunlar kayıtlardan silinmiş ya da başka insanlar tarafından ele geçirilmiştir. Şehir merkezindeki "hal" ve üç katlı postane binası bunun örneklerindendir… Evliya Çelebi bile Seyahatname'sinde şehrimizdeki vakıf mallarından bahsedip birçoğunu tasvir etmektedir… 13 camimiz varmış. Bunlardan biri herkes tarafından bilinen "Tsarevets" tepesinde bulunuyormuş… Servi (Sevlievo) ve bölgedeki köylerde de vakıf malları bulunuyor. Bunlar genel olarak küçük ölçekli tarlalardır. Genel olarak vakıf mallarının, en çok da Sviştov'takilerin, acil tamire ihtiyacı var. Acil diyorum, çünkü sadece bir yıl önce, belediyenin emriyle kiracı ile sözleşmemizi iptal etmek zorunda kaldık, çünkü binanın yoldan geçenlerin üzerine yıkılma tehlikesi vardı. Çok şükür artık bina güvenli ve onu tamir etme yolları arıyoruz.

▶ *Hocam, bölgenizde Osmanlı döneminde yaşamış ünlü zaatların türbelerinin korunuyor olduğunu duyduk. Onlar hakkında biraz detaylı bilgi verir misiniz?*

Bölgemizde iki ünlü türbe bulunmaktadır. Birisi Malkoç (Burya) köyündeki Malkoç Bey türbesi, diğeri de Rahva (Ryahovtsite) köyünde bulunan Gazi Baba türbesidir. Allah onlardan razı olsun, tarihî planda bu insanlar İslâm'a katkıda bulunan nüfuzlu kişilermiş belki de. Bir aileden (akraba) olduklarına dair rivayetler var, ancak bu bilgi kesin değildir. Malkoç Bey, 14. Yüzyılda I. Murad döneminde yaşamış ve büyük bir ordu komutanıymış.

Günümüzde insanlar bölgede bulunan bu türbeleri ziyaret ediyorlar, hatta Gazi Baba türbesi yakınında geleneksel olarak hâcet kurbanları kesiliyor. Bu etkinliğe çok sayıda kişi katılıyor. Yakınlarda Türkiye Ombudsmanı Şeref Malkoç'u da karşılama imkânımız oldu, Şeref Malkoç Malkoç Bey'in torunlarındandır.

Bu ziyaretler ve etkinlikler esnasında insanlara mum yakmanın ve batıl inançların ardından gitmenin yasak ve tehlikeli olduğunu anlatıyoruz. Bu türbelerde yatan insanlara dua edip onlardan bir şey istenmemelidir. Ancak diğer yandan, türbelerin sadece yerel halkın değil, yurtdışından gelen insanların da bölgeyi ziyaret etmelerine sebep olduğunu fark ediyoruz.

▶ *Görev süreniz beş yıl. Bu da demek oluyor ki artık üç yıldan fazla bu makamda bulunuyorsunuz. Şimdiye kadar başarıyla tamamladığınız projeler hangileridir?*

Şimdiye kadar Bölge Müftülüğü yerel teşkilâtına Başmüftülüğün faaliyetlerine daha aktif katılabilecek insanlar getirebildiğimizi düşünüyorum. Bu üç yıl içerisinde önceden toplam 25 olan cami ve mescitlerin sayısını 35'e çıkarabildik. Bu yeni camiler artık ibadete açıktır. Şu anda iki cami inşaatı devam ediyor. Açılmaları ise zamana ve toplayabildiğimiz bağışlara bağlıdır.

▶ *Ve son olarak… Görev sürenizin dolmasına bir buçuk yıl var. Öncelikli olarak bitirmek istediğiniz planlarınız ve projeleriniz nelerdir? Veya daha ne yapmak istersiniz?*

Allah (c.c.)'ın izniyle kalan sürede inşaatı başlatılmış camileri tamamlamaya çalışacağız. Bununla beraber, imam kadrosu yetersizliğini azıcık da olsa hafifletme amacıyla sürekli imam hatip liselerine ve imam kurslarına öğrenci adayı bulmaya çalışıyoruz ve çalışacağız. Diğer önemli ve acil planlarımız arasında Müslüman encümen yapılarındaki bazı görevleri daha aktif ve faaliyetlerimiz hususunda daha fazla ümit vaat eden kişilere vermektir.

▶ *Hocam, bizlere vermiş olduğunuz değerli bilgilerden dolayı teşekkür ederiz…*

KONUŞAN: CEMAL HATIP

CANIM TÜRKÇEM, KANIM TÜRKÇEM!!!

MEHMET ŞAKİR GAZETECİ-YAZAR

Anamdan doğalı içimdesin, kalbimdesin, dilimdesin...

Sen, yücelerin yücesi, erişilmez zirvelerin zirvesi.

Vicdanım sızlıyor, vicdanım acıyor. Gün be gün seni doğru dürüst idrak edemedim, yeri geldi can kan pahasına savunamadım, seni anlamadım...

Gün oldu sen bir suçtun. Hâlâ da suçsun!

Üç yaşında bir yavru: "Anneee!" diye haykırdı. Suç işledi. Anne cezaya çarptırıldı.

Zaman oldu neler değişti, neler değişmedi. Sen, koca millet meclisini hop kaldırdın, hop oturttun. Bu, senin yüceliğine en büyük kanıt değil mi?

Bu meclis ki, aslî memleket sorunlarını unuttu, milleti de bir güzelce uyuttu. Sen, yan geldin şöyle parlamento gündeminin başköşesine. Bu arada medya denen gücü de unutmayalım. Senden söz edildi mi adamlar kolları sıvayıp yürüyorlar üzerine... Tek sözle sen, dostlara uğur, düşmanlara zararsın.

Eşitlik var diyorlar, demokrasi geldi, diyorlar. Palavra kardeşlik, bunların tümü palavra...

Seni anlayanlar çok iyi anladılar. Sen varken gözlerine uyku girmiyor. Yoluna kapanlar kuruluyor, sapanlar savruluyor...

Dünyada acaba başka bir dile böylesine düşmanca bakılmış mı, adına ölüm ağıtları yakılmışmı, kurşunlar sıkılmış mı?

Canım Türkçem, kanımTürkçem!!!

DR. KADİR MUHAMMED
YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

NESLİ DEVAM ETTİRMENİN ÖNEMİ

Cenâb-ı Allah, Kur'ân-ı Kerîm'de de belirttiği üzere Hazreti Âdem'in yaratılış hamurunu topraktan oluşturmuş, sonra ona "Ol!" demiş, o da oluş sürecine girmiştir (Âl-i İmrân, 3/59). Akabinde eşini de varlık sahnesine çıkarıp her ikisinin cennete yerleşmelerini söylemiştir (el-A'râf, 7/19). Öte yandan bizleri bir erkekle bir kadından halk etmiş (el-Hucurât, 49/13), hiçbir şeyden haberimiz yokken analarımızın karnından çıkarıp dünyaya getirmiş (en-Nahl, 16/78); bizim için kendi cinsimizden eşler yaratmış; bu eşlerden bize çocuklar ve torunlar bağışlamış (en-Nahl, 16/72) ve mal-mülkün, çoluk-çocuğun dünya hayatının süsü olduğunu beyan buyurmuştur (el-Kehf, 18/46).

Hazreti Muhammed (s.a.s.), nesli devam ettirmenin önemine "Evleniniz, neslinizi devam ettiriniz, çoğalınız! Şüphesiz ben, kıyamet gününde sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim" mealindeki hadîsle işaret etmiştir. Hazreti Peygamberin bu hadîsinde, "onun ümmetinin çokluğu", iftihar vesilesi kılınmış, gurur kaynağı olarak takdim edilmiştir. Söz konusu hadîse bakıldığında nesli devam ettirmenin, çoğalmanın, nikâhlanma ve evlilikle birebir ilişkili olduğu görülecektir. Hazreti Peygamberin hadîsi günümüz açısından tahlil edildiğinde insanlar arası çoğalmanın hayvanlardaki çoğalmadan farklı olması gerektiği gerçeğine de vurgu yaptığı müşahede edilecektir. Dola-

yısıyla nesli devam ettirmenin kadın veya erkek için ön şartı, birlikteliğin İslâmî ölçülere uygun bulunmasıdır. Eğer Hazreti Muhammed'in hadîste zikrettiği çokluk ve çoğalma bu dinî kriterlere uygun değilse, o zaman Peygamber-i Zîşânın bizimle kıvanç duyması söz konusu olamaz. Zira şeref ve haysiyetini korumayanın cehenneme gireceği ifade edilmiştir.

Nesli devam ettirmek veya çoğalmak önemli olduğu kadar günümüzün zorlu şartlarında, şeytanî tuzaklar, gayr-ı dînî ve gayr-ı ahlâkî uygulamalar karşısında hayırlı evlât yetiştirmek de bir o kadar meşakkatli ve ehemmiyetlidir. Çocuk sahibi olmanın önemi, çocukların din ve topluma faydalı olup olmadığı, katkı sağlayıp sağlamadığı noktasında ortaya çıkar. Allah'ın bir emaneti olarak çocukların yetiştirilmesini babadan daha çok anne üstlenir. Zira erkek, ailesinin çobanı ve yöneticisi olmakla birlikte kadın daha çok evinin ve çocuklarının sorumlusu olup onların yetişmesi noktasında çok büyük rol oynar. Fakat yetiştirmenin kalıcı ve hayırlı olabilmesi için ebeveynlerin dînî inanç, kültür ve birikime, güzel ahlâka sahip olmaları gerekir. Çünkü çocuklar için rol model ailedir ve İslâmî yaşantının yoğun olduğu bir ortamda yetişen çocuk, İslâmî değerleri hayatına yansıtır, onlara sahip çıkar ve bunların toplumda neşv ü nemâ bulması için azamî gayret gösterir.

Hiç unutulmaması gerekir ki, sağlıklı nesiller, sağlıklı yetiştirilen çocuklardan meydana gelir. Sağlıklı nesil, her iki cinsin fânî dünyadaki gerçek misyonunun ne olduğunu, göklerin, yerin ve dağların taşımaktan imtinâ ettikleri ve fakat insanın yüklendiği emanetin neyi ifade ettiğini ve öneminin sadece bu dünya için değil daha çok ahiretteki selâmet ve felâh için çok büyük olduğunu idrâk eden ve bunu pratiğe döken nesildir.

EVLÂTLARIMIZA DUA EDELİM

أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ،
مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ

"Üîzüküma bi-kelimâtillâhi't-tâmmeti min külli şeytânin ve hâmmetin ve min külli aynin lâmmetin!"

"Sizi, her şeytan ve haşereden, her kötü gözden Allah'ın noksansız kelimelerine sığınarak korumasını diliyorum!"

İmam Buhârî'nin Sahih'inde rivayet ettiği bir hadis-i şerife göre, Abdullah b. Abbas (radiyallahü anhümâ) Peygamber Efendimizin çok sevdiği torunları Hazreti Hasan ile Hüseyin için Allah'a yalvarıp yakararak onları korumasını istemiştir. Bu isteği ifade eden duanın sözleri şunlardan ibarettir: "Sizi, her şeytan ve haşereden, her kötü gözden Allah'ın noksansız kelimelerine sığınarak korumasını diliyorum!"

Bu duayla Peygamber Efendimiz bizlere, her hususta olduğu gibi, sevdiklerimiz, çocuklarımız için de Allah'a dua etmemizi öğretmektedir. Allah'a yönelerek onları her türlü kötülükten korumasını istemek hem bizim Rabbimizle olan bağımızı, hem de çocuklarımıza olan yakınlığımızı artırmaktadır. Zira biz, çok sevdiğimiz çocuklarımızı bile Allah'ın bir nimeti olarak kabul eder ve her hususta ona şükreder ve nimetlerinin artmasını dileyerek kul olduğumuzu ifade ederiz. Ayrıca bizi ve çocuklarımızı mutlak mânâda sadece Onun koruyabileceğini ifade ederek Yaratıcı ve yaratılan arasındaki ilişkiyi doğru bir zemine oturtmuş oluruz.

Peygamber Efendimiz bu duasında Allah'ın tam ve mükemmel kelimelerine sığınmayı öğütlemiş, göstermiştir. İslâm âlimlerine göre bunlar, Allah'ın en güzel isimleri olarak ifade edilen esmâ-i hüsnâ, Allah'ın vahyettiği kelâmıdır. Yani Allah'a eksiklikten uzak olup kemâl sıfatını taşıyan isimleriyle ve Kur'ânî ifadelerle dua etmemiz öğretilmektedir.

Peygamber Efendimizin ellerini açarak Allah'tan torunlarını korumasını istediği şeyler ise insanı ayartan ebedî düşmanı şeytan, zararını hiç fark edemeyeceğimiz küçücük canlılar ve hiç ummadığımız anda evlâtlarımıza zararı olabilecek kötü gözlü, kötü duygulara sahip insanlardır. Yani kötülük gelebilecek her şeyden çocuklarımız Allah'ın himayesine havale etmeliyiz.

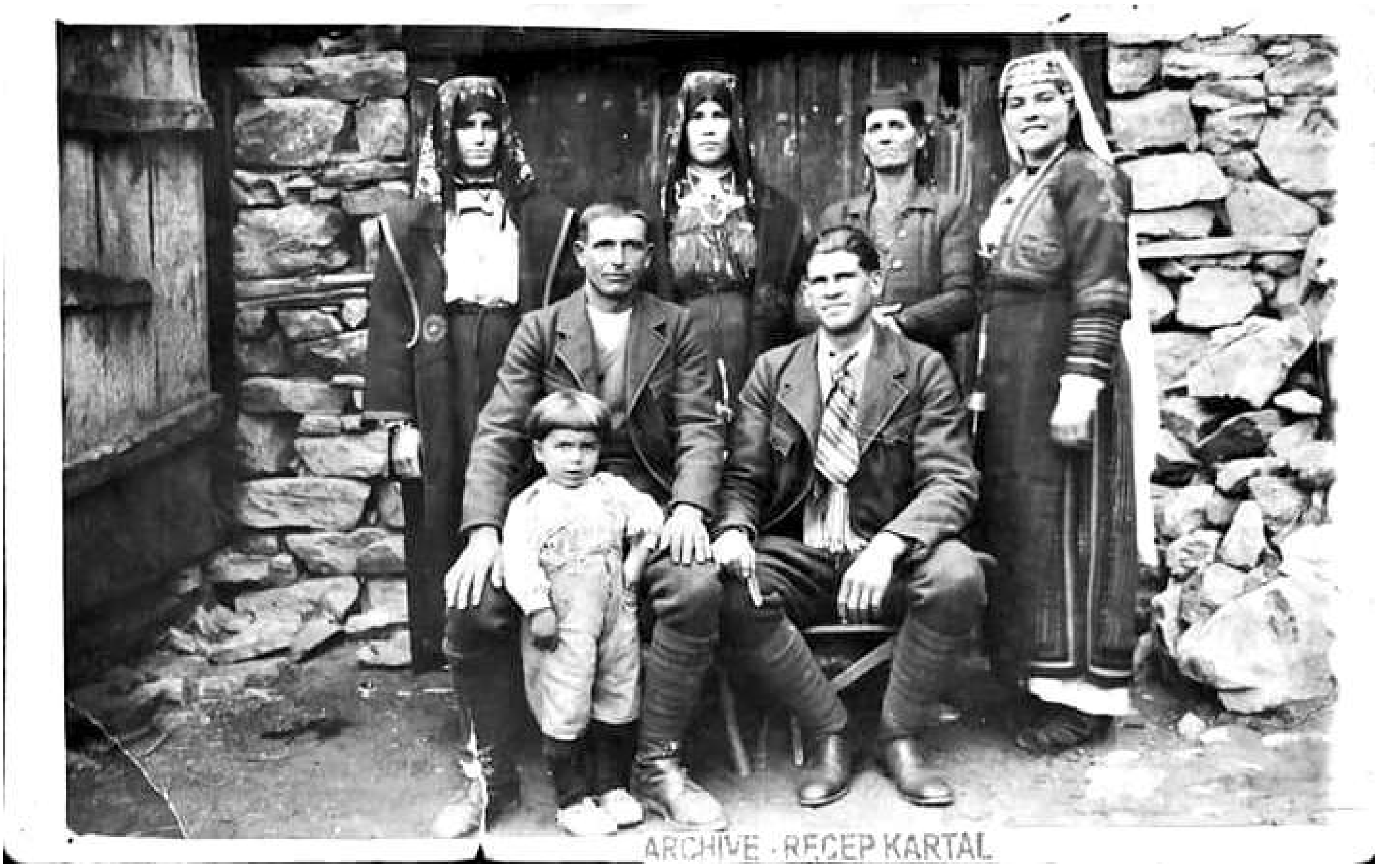

Çukurköy (Zabırdo) düğün resmi

GERDEK GECESİ

DR. İSMAİL CAMBAZOV ARAŞTIRMACI-YAZAR

Gelinin atı damadın kapısına çekilir. Mehter başı burada.

"Haydi Allah sekiz kızla dokuz çocuk versin" diyerek davula bir "güm" vurur, toplar takımını gider. Düğüncüler de artık evlerine dağılmışlar, gelinin etrafında sadece yakın hısım akraba kalmıştır.

Portayı ağzına kadar açan kaynana:

"Kızım yeni evine hoş geldin. İn de sana odanı göstereyim" diyerekten duvağın altına elini sokar, geline bir hediye verir. Bu altın olur, para olur, küpe olur, bilezik olur. Fakat gelin aldırış etmez. Kaynana dişi bir dana vaat eder. Kaynata ekler: "Gelin hiç danaya inermiş mi, sen onu inek yap". İnek de meseleyi halletmez. Gelinin daha büyük beklentisi vardır. İyi okutmuş onu okutan! Eninde sonunda iş dayanır tarlaya: "Kızım in, sana Çayır Tarlayı vereceğim, Koca Alfatları vereceğim" vaatleri yapılır. İş gediğine gelmiştir. Gelin atın üstünde kıpırdamaya başlar. İneceği işaretlerini verir. Yengeler, halalar, teyzeler alırlar gelini oturturlar bir odaya. Yemek gelinle beraber yenir.

Bu esnada damat da babası, amcaları, dayıları ile başka bir odada sohbet ederler, yemek yerler. Yatsı namazı için toptan odaya çıkılır veya evde cemaat ile kılınır.

Yengeler, yemekten sonra gelini artık yatak odasına değiştirmişlerdir. Burada odanın ortasına yığılan döşeklerden, yorganlardan oldukça yüksek, kaba, yumuşak bir yatak hazırlanmıştır gençler için.

Yatsı namazından sonra damadı yatak odasına gönderme merasimi başlar. Sıkılgan genç kalkar, babasından başlayarak odadaki büyüklerinin elini öper, vedalaşır. Ancak yatak odası önünde dostları damadı

bekler. Onlar koyacaklardır yatak odasına damadı. Fakat burada damat dostlarıyla vedalaşırken her birinden bir yumruk yer arkasına. Bu adettendir.

Yengelerin arasındaki gelin içerde ayakta damadı bekler. "Hoş geldin evimize!" sözleriyle karşılar. Bu ilk karşılaşmada biraz itişme kakışma vardır. Mesele kim kimin ayağının üzerine basabilecek meselesi. Eski bir inanca göre, burada kim partnerinin ayağının üstüne basarsa, bütün hayatta o üstte olacak, her zaman onun dediği dinlenecektir. Bunun için iyi öğretilmiş kızlar işi acele tutar, damat kendisini derip toplayınca ayağının üstüne basılıverir.

Artık yengelerin bu odada işi, yeri kalmamıştır. Onlar "Allah rahatlık versin!" diyerek terk ederler yatak odasını. Bütün bu dandanalardan sonra iki genç karşı karşıya yanlız kalır. Damadın burada ilk yapacağı iş gelinin duvağını açmak olur. Fakat bunun da kuralı vardır. Duvak baştan hemen kolayca sıyrılıvermez. Gelinin ya koluna bir bilezik geçirirsin ya da parmağına bir yüzük. Buna yüzgörümlüğü derler. Duvak inmiş, karşısında güneş parlamıştır. Merakla, korkuyla sana bakan, aynı zamanda sevinçten şakımış bir yüz görürsün karşında.

Gençler birbirlerini bu kadar yakından işte bu duvak açma olayından sonra görürler. Kız güzel çıkarsa, Allah'ın bir lutfu, ihsanı; çirkin çıkarsa, bahtına küs, belki onun da güzel tarafları vardır diye avut kendini.

Damat, karşısındaki güzel kıza sevinirken ondan şimdiye kadar tek bir söz duymadığını hatırlar. Dilsiz midir nedir...

- Kız senin adın ne?

Ses yok.

- Kız senin dilin yok mu, korkudan yuttun mu yoksa?

Ses yok... Kız iyi tenbihlenmiş, kolay kolay ağzını açmaz. Beklentisi vardır. Bir dizi altın olabilir, altın kolye olabilir, bilezik olabilir. Gelin beklediğini alınca adını söyler.

Gerdek gecesinin gelenekleri benim burada kısaca özetlediğim gibi az zamanda yapılmaz. Evli erkeklerden çok duyduğum vardır:

"Karının duvağını indirinceye, söyletinceye kadar akla karayı seçtim. Biz boğuşurken bir baktım tan yeri ağırmış. Yatağa meydan kalmadı" diye anlatırlar.

Bizde delikanlılar dostlarının gerdek gecesini âdeta onunla beraber geçirirler. Kimisi tavana çıkmıştır, kimisi evin etrafındaki ağaçlara tırmanmıştır. İçerisini dikizler. Hâlbuki pencereler o kadar sıkı örtülmüş ki, içeride bir şey görmek değil dışarıya ışık bile sızmaz. Ama dinle ertesi gün köy çocuklarından gerdek gecesinde olup bitenleri. On kişi on çeşit anlatır... Ne hikmetse, bu meraklı delikanlılar, kale duvarları gibi kalın ev duvarını aşıp görmüşlerdir içeride olanları. Masal, hepsi hayal, edebiyat, uydurma...

Yengeler genç evlileri sabahleyin tan yeri ile birlikte kaldırırlar. Gelinin ilk yapacağı iş mutfakta ocaklığı yakıp kaynatasına kahve hazırlamaktır. Gidip kendilerini kaldırır, ellerini öper, kahvelerini ikram eder. Böylece kaynata ile kaynana gelinlerini ilk defa görmüş olurlar.

Kahve faslından hemen sonra ablalar gelini suya götürürler. Bakraca iki bakır sallandırarak gelin hayatın ilk yükünü yüklenmiş olur. Köyün dışında bulunan pınarlara götürülür, her gün suyu nereden alacağı gösterilir.

AKİKA KURBANI

Yeni doğan bebeğin başındaki ilk saçlarına akîka; bu çocuğun doğumundan yedi gün sonra başındaki tüyleri kısmen veya tamamen traş edip adını koyduktan sonra Allah Teâlâ'ya şükür için kesilen kurbana akîka kurbanı denir. Hazreti Ayşe (r.a.)'nin rivâyetine göre, Peygamber Efendimiz (s.a.s.), torunları Hasan ile Hüseyin'in doğumlarının yedinci günü akika kurbanlarını kesmiş ve adlarını koymuştur. İslâm'dan önceki câhilî Arap toplumunda sadece erkek çocuklar için kurban kesilirdi. Kız çocukları için böyle bir merâsim söz konusu değildi. İslâm bu değişikliği yaparak kız çocuklarına da değer verilmesini sağlamıştır.

Akîka kurbanı Hanefî mezhebine göre mübah ve dolayısıyla menduptur. Diğer üç büyük imâma göre sünnet, Zahirî mezhebine göre ise farzdır.

Hazreti Peygamber, bu kurbanın kesilmesi sırasında bir örf olarak başa kan sürülmesi âdetini yasaklamış, kesilen saçların ağırlığınca altın veya gümüş tasadduk edilmesini emretmiştir.

Bu kurban çocuğun doğduğu günden bâlîğ olacağı güne kadar kesilebilir. Ancak doğumun yedinci gününde kesilmesi daha çok sevap kazanmaya sebeptir. Kesilen kurbanın kemikleri çocuğun sıhhatli olmasına sebep olsun niyetiyle kırılmayıp eklem yerlerinden sıyrılır ve öylece pişirilir. Sonra bu kemikler bir yere gömülür. Akîka kurbanının etinden bunu tasadduk eden kimsenin yiyebileceği gibi ev halkı da bu etten istifâde eder. Bir kısmı da ihtiyaç sahiplerine dağıtılır.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّمَ... يَقُولُ:

«تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ إِنِّي مُكَاثِرٌ الْأَنْبِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.»

Enes b. Mâlik'ten nakledildiğine göre Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sevgi dolu, doğurgan kadınlarla evleniniz. Çünkü ben kıyamet gününde peygamberlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim."
(İbn Hanbel, III, 159)

DOÇ. DR. MUSTAFA CANLI
YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ

EY MÜMİNLER! EVLENİN VE ÇOĞALIN

Ashâb-ı kirâmdan Abdullah b. Mesûd (r.a.) anlatıyor: Evlenmeye imkân bulamayan gençler olarak Hazreti Peygamberin yanındaydık. Allah Rasûlü (s.a.s.) şöyle buyurdu: "*Ey genç topluluğu! Aranızdan evlenmeye gücü yetenler evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan korumak ve iffeti muhâfaza etmek için en iyi yoldur.*" (Müslim, Nikâh, 1).

Evet, Hâtemü'l-Enbiyâ Efendimiz, bir grup genci karşısına almış ve gücü yetenlerin evlenmelerini tavsiye etmiştir. Çünkü nesiller, evlilik yoluyla hayatiyetini devam ettirir.

Evliliğin en güzel meyvesi de çocuktur. Serlevhâ hadisimizde de ifade edildiği gibi *ümmet-i Muhammed'in çoğalması, Sevgili Peygamberimiz için diğer peygamberlere karşı bir iftihâr vesilesidir.*

Bu hadis-i şerifin ihtiva ettiği temel bir mesaj vardır. Bu, aynı zamanda biz müminlere yüklenen bir sorumluluktur. O da *neslin devamının sağlanması*dır. Bu bakımdan mümin, bu tarihî sorumluluğunun şuurunda olup önce evlilik nimetine kavuşmalı, sonra da çocuk sahibi

olmalıdır.

Bu vesileyle cemiyetimizde var olan bazı yanılgılara işaret etmek isterim. *Bu yanılgıların başında* bazı insanların "*Yabancı biriyle ben nasıl bir ömür geçirebilirim?*" şeklindeki kaygı ve endişesi gelmektedir. Buna bir tür *vesvese* de diyebiliriz. Bu, tabiatıyla insan fıtratına da aykırı olan büyük bir yanılgıdır. Allah, kadın ve erkeği elmanın iki yarısı gibi yaratmıştır. Ancak meşrû bir şekilde ki, o da evliliktir, elmanın iki yarısı bir araya gelmelidir. Evlilikle birlikte Allah Teâlâ, eşler arasına bir sevgi ve meveddet ihsan eder. *Evlilik olmazsa, Allah korusun, insanlar harama düşer. Haram da insana hem bu dünyada hem de ahirette azap verir.*

Beyhakî'de geçen bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz; "*Evleniniz! Hristiyan Ruhbanları gibi olmayınız.*" buyurmuştur. Demek ki, bekâr olarak yaşamak, yüce dinimiz İslâm'da yeri olmayan bir kötü adettir.

Burada şu hususun da zikredilmesi faydalı olacaktır. O da çeşitli bahaneler ile evlilik işinin geciktirilmesidir ki, bu da dinimizce makbul ve makul görülen bir husus değildir. Zira bir gün Peygamber Efendimiz, Hazreti Ali'ye şu tavsiyede bulunmuştur: "*Ey Ali! Üç şeyi geciktirme: Vakti geldiğinde namazı kılmayı, hazır olduğunda cenâzeyi defnetmeyi, dengini bulduğun zaman eşi olmayan kadını evlendirmeyi.*" (Tirmizî, Cenâiz, 73).

Bir diğer yanılgı şudur: Evet bazı insanlar evleniyor, ama lüzumsuz bazı gerekçelerle çocuk yapmayı geciktiriyor. Hâlbuki "*Demir tavında dövülür.*" şeklinde büyüklerimizin bir sözü vardır.

Herşey vaktinde olmalı. Tam eşlerin çocuk sahibi olmaya müsait olduğu bir ortamda birtakım önlemler alarak bu iş geciktirilirse, bunun özellikle eşlere de zararı olacaktır. Onun için her işte olduğu gibi, çocuk sahibi olma konusunu da kendi tabiî seyrine bırakmak en uygun olanıdır.

Cemiyetimizde var olan yanılgılardan biri de şudur: Bazı ailelerin; "*Bir çocuk yeter. Hem daha fazlasını nasıl bakarız?*" deyip bir veya en fazla iki çocukla yetinmeleridir. Üzülerek ifade edelim ki bu da büyük bir yanılgıdır. Şöyle ki; bir kere *her gelen çocuk rızkı ile gelir.* Yüce Allah, Kur'ân-ı Kerim'de "*Rızık endişesine girmeyin. Rızkı veren benim.*" buyuruyor.

Bu bakımdan bu şekilde gereksiz bir endişeye kapılmamak gerek. Zira *çocuk, evin bereketidir. Çocuk, evin neşesidir.* Çocuk, senin maddî ve manevî mirasını yüklenecek, zürriyetini devam ettirecek bir vârisindir. Bu bakımdan *çocuk, Yüce Allah'ın büyük bir lütfudur.*

Peygamber Efendimiz, Hazreti Ali'ye şu tavsiyede bulunmuştur: "Ey Ali! Üç şeyi geciktirme: Vakti geldiğinde namazı kılmayı, hazır olduğunda cenâzeyi defnetmeyi, dengini bulduğun zaman eşi olmayan kadını evlendirmeyi." (Tirmizî, Cenâiz, 73).

Ayrıca bir çocuklu ailelerde, hem çocuk hem de ebeveyn bazı problemler yaşar. Tam oyun zamanında çocuk yapayalnız bir hâldedir. Çocuk, bu şekilde sosyalleşemez. Büyüyüp toplum içerisine çıktığında sorunlar yaşar. Hâlbuki kardeşleri olsa onlarla beraber oynayacak hatta bazen kavga da edecektir. Kavga etse de bir kardeşinin olması, yalnız kalmasından yine iyidir.

Onun için mümin, konumuzla ilgili şu iki hususta Peygamberimizin sözünü tutmalıdır:

1- Mümin, zamanı geldiğinde ve imkân bulduğunda geciktirme olmaksızın *evlenmelidir*. Eğer bu konuda iyi niyetli olursa Allah işini kolaylaştırır ve dünya ve ahirette beraber olabileceği insanları karşısına çıkarır.

2- Mümin, evlendikten sonra vesvese benzeri gerekçelere kulak asmadan *çocuk sahibi olmalı*, çoğalmalı, zürriyetini devam ettirmelidir.

Burada şu hususu da hatırlatmak isterim ki, aile kavramının tam oluşması bakımından çocuk sayısının *en az üç* olmasında fayda vardır. Halk arasında şöyle bir söz söylenir: "***Bir** olur **garip** olur, **iki** olur **rakip** olur, **üç** olur **denge** olur, **dört** olur bereket olur, gerisi Allah Kerîm.*" Ayrıca Müslüman toplumlar olarak genç nüfusa ihtiyacımız vardır. Bugün batı, büyük ekseriyeti yaşlı insanların oluşturduğu toplum yapısıyla alarm vermektedir.

Onun için ey mümin kardeşim! Peygamberinin sözünü tutarak evlenip çocuk sahibi olmaya bak! Çocuk sahibi ol ki, çocuklarını İslâm ahlâkına göre yetiştirmek sana da nasip olsun. Zira sâlih bir evlât yetiştirmek, bir mümin için bu dünya hayatındaki en büyük sermayedir. *Çocuklarımıza bırakabileceğimiz en değerli miras da güzel terbiyedir*. Nitekim Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "*Hiçbir anne-baba çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır.*" (Tirmizî, Birr, 33).

Rabbimiz cümlemize hayırlı eş ve sâlih ve sâliha evlât nasip eylesin!

Rabbimiz cümle yavrularımızı İslâm ahlâkıyla yetiştirmeyi nasip ve müyesser eylesin!

Âmin…

ŞUMNU RÜŞDİYE MEKTEBİ

MEHMET HASAN
NÜVVÂB İHL ÖĞRETMENİ

Şumnu Rüşdiye Mektebi öğrencileri ve Müdür Ahmed Abdurrahman

Bulgaristan'da Müslüman-Türk eğitim-öğretim durumunun kökleri Osmanlı İmparatorluğu dönemine dayanmaktadır. XIX. yüzyıla gelinceye kadar Şumnu'da Türk ve Bulgar eğitimi genelde dinî usule bağlı kalmıştır. Türkler, camilere dayalı veya mahalle ilkokulu ve medreselerde eğitimini sürdürmekteydi. Bulgaristan'da modern anlamında okullar XIX. yüzyıl ortalarına doğru açılmaya başlanmıştır. Sultan II. Mahmud'un önemli reformlarından biri yeni bir eğitim sistemine geçmekti. Alınan kanunlar ile ilk öğretim her vatandaş için zorunlu hâle getirildi. Okuma-yazma ile birlikte dinî bilgilerin de öğretilmesinin zorunluluğu halka ilân edildi. 1834 yılında ilkokulları bitirenler için rüşdiye (ortaokul) okulları açma kararı alınmıştır. Öğrenciler bu okulları bitirdiğinde ergenliğe (rüşde) ermiş olduklarından dolayı bu okullara rüşdiye denmiştir.

Çok geçmeden Bulgaristan Türklerinin eğitimi için bir şans doğmuştur. Şumnu'da Türk Rüşdiyesi ilk defa 1848 yılında kurulup eğitim-öğretime başlamıştır. Lâkin bu eğitim kurumu Osmanlı-Rus savaşı sebebiyle bir duraklamaya uğramıştır. Şumnu Rüşdiyesinin ikinci açılış tarihi olarak 1882-1883 yılları arası kabul edilmektedir.

Rüşdiye Mektebi açılmıştı, ama Osmanlı-Rus savaşı arkada çok hezimet bırakmıştrı. Eğitim açısından en önde gelen problem ise bir parça okur-yazar bilenlerin bir çoğu devlet görevlisi olduklarından, Osmanlı Devletinin arkasına düşerek vatanlarını terk etmişlerdir. Şumnu'da Rüşdiye Mektebi açılınca muallim Hacı Abdurrahman Efendi, eğitim ve öğretimini sürdüren bütün öğrencileriyle beraber Rüşdiye Mektebine naklolmuştur. 1886 yılında Ali Cevad Efendi, İbrahim Edhem ve Süheylâ Hanım ismindeki öğretmenler Osmanlı Eğitim Bakanlığı Şumnu'ya gönderilmişlerdir.

Şumnu Rüşdiye Mektebinden 1888 yılında 7 kişi mezun olmuştur. Bunlardan Hâfız Abdullah Fehmi (Meçik) ve Talat Tokaloğlu ilk mezun olanlardandır. 14 Temmuz 1889 yılında verilen ikinci mezunların arasında Osman Nuri (Peremeci), Hüseyin Hulki, Süleyman Sırrı da vardır. 1890 yılında ise Hâfız Cevad ve Şükrü efendiler mezun olmuşlardır. 1891 yılı mezunları arasında Hâfız Kamil Efendi ile Ahmed İhsan Efendi bulunmaktadır. 1892 yılı ise Kalıpçızade Şükrü Efendi diploma alanlar arasındadır. Saydığımız ve daha nice Şumnu Rüşdiye Mektebinden mezun olan öğrenciler Bulgaristan Türk eğitim tarihine unutulmaz hizmetleri olmuştur.

Rüşdiye Mektebi hükümetçe resmen tanınmamıştır. Okula kayıt

1929 yılı Şumnu Rüşdiye Mektebi öğrencileri ve Müdür Ahmed Safa

Bulgaristan Türklerinin çok değerli dört öğretmeni, her biri Şumnu Rüşdiye mezunu: Ahmed Cevad, Hâfız Abdullah Fehmi, Talat Tokalıoğlu ve Osman Nuri (Peremeci)

olabilmeleri için öğrencilerden ilkokul diploması, ailenin aylık geliri ve mal varlığı göz önünde bulundurularak belirli ücret ödenmektedir. İlk zamanlarda rüşdiyede eğitim-öğretim 3 yıllıktır. Daha sonraları 4 yıla çıkarılmıştır. Okul yönetimleri rüşdiyelerin malî durumu ve dersler konusunda karar vermektedir. Açıldığı dönemlerde takip edilen belirli ders programı yoktur. Daha sonraları belirli program takip edilmeye başlanmıştır. Bu dersler şöyledir: Kur'ân-ı Kerim, Hesap, Hendese, Coğrafya, Tarih, Arapça, Farsça, Farnsızca, Malumat-ı Medeniye, Hüsn-i Hat, Resim, Bulgarca, Jimnastik, Usul Defteri. Rüşdiye ders eğitim programı dönemin medreselerinden farklıdır.

5 Temmuz 1925 tarihinde Şumnu Rüşdiye Mektebi mezuniyetinde okul müdürü Yenipazarlı Ahmed Safa, okulu bir irfan yuvası olarak nitelemekte ve terbiye ocağı olan mekteplerin düne bakarak o gün daha ileri vaziyette olduğunu kaydetmiştir.

Rüşdiye Mektebi binası, iki katlı, her katında iki ve üç sınıf odası bulunmaktadır. Öğretmenler odası binanın doğu tarafının ikinci katında olup hemen yanıbaşında bir ders odası vardır. Okulun avlusu çok genişmiş, fakat sonraki dönemlerde köşklere doğru yol yapımı için okulun avlusundan bir bölümü yola çevirilmiştir.

Şumnu Rüşdiye Mektebinin Müdürü Kulfallarlı Ahmed Abdurrahman Efendinin öldürülmesi çok acı bir hatıra olarak kalmıştır. Okulun 1944-1945 eğitim-öğretim yılı öğretmenleri şöyledir: İlyaz Üzeyir Efendi matematik öğretmeni olup 15.05.1903 tarihi Karabaşlı (Çernoglavtsi) doğumludur. Mehmet Receb Halil Efendi Türkçe öğretmeni olup 29.03. 1915 tarihi Aydoğdu (İzgrev) doğumludur. Naci Efendi Süleyman Sırrı hocanın oğlu olu Bulgar lisesi mezunu olarak Tarih ve Coğrafya dersi öğretmenidir. Dersi ilk önce Türkçe, sonra yeniden Bulgarca anlatıp ve kısa olarak yazdırıyormuş. Mehmet Musov Şumnu Darü'l-Muallimin mezunu olup biyoloji öğretmeniymiş. Has Mahalleli İsmail Efendi Türkçe dersi öğretmeni olup derse fesle gelmekteymiş. Osman Kılıç ise biyoloji dersi öğretmeni olup yaklaşık iki ay görevden sonra Nüvvâb okuluna öğretmen atanmıştır. Şumnu Rüşdiye Mektebi 1959 eğitim-öğretim yılında "Avgust Popov" ortaokulu ile birleştirilmiştir.

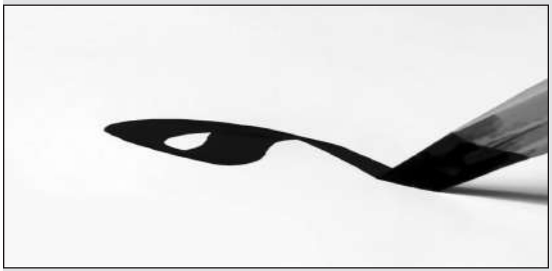

Bir kimsenin, çocuğu olmayacağını bildiği hâlde bunu evleneceği kimseden gizlemesi eşi için boşanma sebebi sayılır mı?

Bir kadın veya erkeğin yapılan tetkikler sonucu çocuğunun olmayacağı ortaya çıkmışsa, bu gerçeği evleneceği kişiden gizlemesi doğru olmaz. Evliliğin esas amaçlarından biri, nesil sahibi olmak olduğundan eşlerin bu gerekçeyle mahkemeye boşanma davası açması caizdir.

Çocuk sahibi olamamak boşanma sebebi sayılır mı?

Dinimiz insan ve toplumun huzurlu bir hayat yaşamasına vesile olan aileye ve ailenin devamına önem vermiştir. Evlilikteki amaçlardan biri de nesli devam ettirmektir. Mümkün olan her yol denendikten sonra çocuk sahibi olunamıyorsa, Allah'a teslim olmak gerekir. Kur'ân-ı Kerim'de hiçbir şeyin Allah'ın hükümranlığından bağımsız olmadığı belirtilmekte, çocuk sahibi olmanın veya olamamanın bir övgü veya yergi konusu olmaması gerektiğine işaret edilmektedir (Şûrâ, 42/49-50). İnsan nihaî olarak kendisi için neyin iyi ve kötü olduğunu bilemeyeceğinden, istediği şeyi kendi hayatı ve mutluluğu için vazgeçilmez görmemesi, ilâhî takdire rıza göstermesi gerekir (el-Bakara, 2/216). Nikâhın bir amacı da neslin devamını sağlamak olduğundan, İslâm bilginleri bu maksada erişmeye mâni olan böyle bir durumda, kadın ve erkek için boşanmayı caiz görmüşlerse de (Serahsî, el-Mebsût, V, 94-95) mümin insanların ahlâken bunu rıza ile karşılayıp boşanma sebebi yapmamaları eşe karşı vicdanî bir gerekliliktir.

"SOYA DÖNÜŞ" İDEOLOJİSİNİN BULGAR TOPLUMSAL DÜŞÜNÜ ÜZERİNDE ETKİSİ

DOÇ. DR. İBRAHİM YALIMOV
YİE ESKİ REKTÖRÜ

Dünyada ve Bulgaristan'da toplumsal düşün alanında son yıllarda bir kargaşa sürüp gidiyor. Gerici fikir akımları, bu arada aşırı, tutucu ulusçuluk, ırkçılık giderek yaygınlaşıyor. XVIII. yüzyılda ortaya çıktığı çağda olumlu rol oynayan ülkücülük XX. yüzyılın 20'li ve 30'lu yıllarında gerici bir nitelik olarak ulusal üstünlük iddiasını kanıtlıyor ve ayrı ayrı uluslar arasında sosyal gerginlik yaratıyor. Aşırı ulusçuluk bugün de gerici, popülist siyasî güçlerin ideolojilerin temelini oluşturuyor.

Bu aşırı fikir akımı son yıllarda ülkemizde de oldukça güçlü bir konum kazandı. Onun başlıca kaynaklarından biri, sözüm ona "Soya Dönüş" (Vızroditelen protses) ideolojisinin kalıntılarıdır. Belirli siyasî ve bilim çevreleri, o yıllarda dolaşıma sokulan ideolojik klişeleri güncelleştirip yineliyorlar.

"SOYA DÖNÜŞ" SIYASETINI YASALLAŞTIRMA ÇABALARI

Herşeyden önce son zamanlarda "Soya Dönüş" yani zorla kimlik değiştirme kampanyasının yıldönümüyle ilgili ideolojik ve siyasal girişimlerde bulunuluyor. Zorla kimlik değiştirme sürecinin nesnel bir yasallık ve kaçınılmaz olduğunu ileri sürerek onun tekrar uygulanmasının gerekliliği vurgulanıyor. Bu varsayımı kanıtlayabilmek için söz konusu dönemde oluşturulan önyargıları güncelleştiriyorlar. Bulgaristan'da Türk bulunmadığını, aslında adı geçen vatandaşların islâmlaştırılıp türkleştirilen Bulgarlar olduklarını iddia ediyorlar. "Türk tehlikesi" efsanesi ortaya atılıyor. Ülkemizdeki Türklerin sayısının giderek arttığını, yakın gelecekte çoğunluğu oluşturup Bulgar ulusunu "yeniden köleleştirecekleri" safsatasını yayıyorlar. Bu halkın gerici, saldırgan olduğu ve terörist eylemler düzenlediği iddia ediliyor. Kıbrıs, Kosovo olaylarının Bulgaristan'da da uygulanabileceği söylentileri yayılarak halk arasında tedirginlik yaratılıyor.

AZINLIK SORUNU

Benzeri tutarsız tezlere yaslanarak Bulgaristan'da azınlık, özellikle Türk azınlığı bulunmadığını iddia etmeye devam ediyorlar. Bu tutarsız görüşü çeşitli varsayımlarla kanıtlamaya yelteniyorlar. Totaliter dönemde önce bu ahalinin evrensel hukukun öngördüğünden fazla haklara sahip bulunduğu, dolayısıyla azınlık niteliği taşımadığı ileri sürüldü. Zorla kimlik değiştirme döneminde tarihsel köken varsayımı ortaya atılarak bu yurttaşların "türkleştirilmiş Bulgar" olduğu iddia edildi. Demokratikleşme devrinde vatandaşlık fenomeninden yararlanma eğilimi belirdi. Hepimizin Bulgaristan vatandaşı olduğu için Türk, Çingene ve öteki toplulukların azınlık olamayacakları ileri sürülüyor. Kısaca vatandaşlık olgusu vurgulanarak etnik farklara cevap veriliyor.

Aslında belirli siyasal ve bilim çevreleri azınlık konusunda "çifte arşın" yöntemini kullanıyorlar. Yabancı ülkelerde yaşayan Bulgar topluluklarını, genellikle azınlık olarak niteleyip söz konusu dertler hususunda bu topluluklara gereken özel hakları – okul, okuma yurdu, Bulgarca yayın vb. sağlama konusunda çeşitli girişimlerde bulunuluyor.

Bulgaristan'daki azınlık topluluklarına ise etnik ulus ve toprak açısından yaklaşıyorlar. Bu konuda Batıda XXI. yüzyılın 70'li yıllarına kadar yaygın olan, yani eski bir görüşe bağlı kalıyorlar. Ancak üzerinde yaşadıkları toprak sahalarıyla birlikte bir devletten koparılıp başka bir devlet sınırları içine alınan ulusal veya etnik toplulukları azınlık olarak kabulleniyorlar.

Aynı zamanda Bulgaristan'da etnik farklılıklar bulunduğunu kabullenen siyasetçi ve bilim adamları da ülkemizde azınlık toplulukları bulunmadığını iddia ediyorlar. Bunlara göre, ülkemiz ahalisi arasında etnik, kültürel ve dinsel farklar ulusal azınlıkların doğmasına neden olamamışlardır.

Zorla kimlik değiştirme siyasetinin ideologları ise belirli çevrelerin sunî biçimde Bulgaristan'da azınlık yaratarak ülkemizin bazı illerinin yabancı devlet tarafından işgal edilebilmesi için siyasal gerekçe hazırlamak istediklerini iddia ediyorlar. Öyle ki, evrensel hukukun azınlık toplulukları nesnel ölçülere göre tanımlayan buyruğu ve etnik bilincinin belirleyici rolleri hiçe sayılıyor.

AZINLIK TOPLULUKLARA YAKLAŞIMDA YENILIK

Son yıllarda zorla kimlik değiştirme kampanyasında kullanılan Marksist ideolojiyi yeni, demokratik ilkelerle değiştirme yeltenişleri göze çarpıyor.

Azınlıkları tecrit etme amacıyla öne sürülen tezlerden biri yurttaş ulus ve yurttaşlık görüşüdür. Azınlıklara şu görüş telkin edilmeye yelteniliyor: Hepimiz Bulgar yurttaşı, yani Bulgarız. Öyle ki, belirli etnik toplulukların Türk, Roman gibi resmen azınlık topluluğu olarak özdeşleştirilme istekleri gerçekçi değildir. Farklı içeriğe ve boyutlara sahip olan etnik, ulusal ve yurttaş kimlikleri belirli amaçla birbirine karıştırılıyor. Bulgar kimliğinin yurttaş kimliği olduğu belirtilmiyor.

Entegrasyon kavramı da içeriği belirlenmeden aşırı ulusçularca kullanılarak yasalaştırılıyor. Siyasal söylemleri, biçimleri onun tam ulusal homojenleşme, yani gönüllü asimilasyon (eritme) anlamına geldiği izlenimini uyandırıyor. Oysa entegrasyon asimilasyonun karşıtıdır. Çeşitli etnik veya kültürel toplulukların birarada yaşaması ve sürekli etkileşmeleri anlamına gelmektedir.

Vatanseverlik süsüne bürünen ulusçular, doğal asimilasyonun normal, hatta belirli anlamda kaçınılmaz olduğunu ileri sürüyorlar. Zorla asimilasyon Anayasa tarafından yasaklandığı için bu çevreler doğal asimilasyondan yararlanmaya yelteniyorlar. Aslında o da, zorla asimilasyon gibi, belirli bir etnik grup veya azınlığın diğer bir topluluk içinde eritilmesi, yok olması anlamına gelmektedir. Özellikle ülkemizde ondan yararlanılarak etnik kimliğin yeniden üretilmesinin imkânsızlaştırılması amaçlanmaktadır.

Benzeri varsayımlar aracılığı ile azınlıkların kimliklerini koruma ve özel haklarını gerçekten kullanma istekleri yozlaştırılıyor, aşırı Türk ve Roman ulusçuluğu olarak kınanıyor. Bu istekleri, özellikle ülkemizde azınlık toplulukları bulunduğunun yasalaştırılması talebi Anayasaya aykırı bulunularak Başsavcılığa ihbar ediliyor. Son günlerde ise bazı siyasî gruplar azınlıkları Bulgaristan'ın misafiri ilân ettiler.

Böylesine gayr-ı mantıkî varsayımlara başvurarak homojenleşme, yani etnik açıdan tek türden Bulgar ulusu oluşturma emellerinin gerçekleştirilebilmesi için teoretik temel hazırlamaya çalışıyorlar. Bu amaçla yerli Türklerin Türkiye Cumhuriyetine ve Batı ülkelerine göçünü destekliyor ve özendiriyorlar.

TOPLUMSAL DÜŞÜNÜN YOZLAŞTIRILMASI

Benzeri görüşleri savunan aşırı ulusçular Bulgaristan'da belki de belirli bir azınlık konumunda, ama tezleri bütün toplumsal düşünü etkiliyor, onu yozlaştırıyor ve gerçeklerden uzaklaştırıyor.

Bugün ülkemizdeki toplumsal düşünün temelini etnik Bulgar ulusçuluğu oluşturmaktadır. Bu ulusçuluk Uyanış (Vızrajdane) Döneminde oluştuğu için Osmanlı karşıtı nitelik almıştı. XX. yüzyılın 20'li ve 30'lu yıllarında ise otoriter rejimlerin ideolojisi ve siyaseti konumuna getirildi. Etnik temizleme siyasetine gerekçe hazırladı. Totaliter dönemde, özellikle 70'li ve 80'li yıllarda zorla kimlik değiştirme siyasetinin ideolojik kılıfı rolünü üstlendi.

Demokratikleşme döneminde de aşırı Bulgar ulusçuluğu geniş çapta kullanılmaktadır. Aslında seçim kampanyalarında bütün partiler ulusçuluğa başvurmaktadır. Etnik ve aşırı ulusçuluk yalnız belirli siyasîlere özgü değildir. Orta sınıf ve gençlik arasında da önemli konum elde etmiştir. Bu ulusçuluk, azınlıklara, göçmenlere ve avrupacılara olmak üzere şu üç sosyal kesime karşı mücadele vermektedir:. Bunlar bulgaristan'da etnik temizleme siyaseti uygulanmasını önermekte, Avrupa Birliğinin geleceği konusunda kuşku uyandırma girişimlerinde bulunmaktadırlar. Zorla kimlik değiştirme kampanyası ideologlarının görüşleri herşeyden önce Bulgar toplumsal düşün sürecini frenliyor. Genelde yaratıcı (kreatif) niteliği ve rolü sınırlanıyor. Söz konusu ideologlar aslında XIX yüzyılın 20'li ve 30'lu yıllarında, hatta Uyanış (Vızrajdane) Döneminde siyasal dolaşıma sokulan ve zorla kimlik değiştirme yıllarında güncelleştirileni yenileyip yineliyorlar. Çok kültürlülük yadsınarak yeniliklerin önüne set çekiliyor ve tutuculuğa yeşil ışık yakılıyor.

Diğer taraftan Bulgaristan Türklerinin düşün süreci mürekkepleştirilip çelişkilere, taklitçiliğe sürükleniyor. Etnik ve yurttaş kimlik bilinçlerinin oluşması güçleşiyor. Totaliter rejim döneminde bu bilinç ulusal Bulgar bilicçinin, demokratikleşme yıllarında ise yurttaş bilincinin baskıları altında bulunuyor. Dolayısıyla halkımızın önemli bir kesimi, özellikle siyasetçilerimiz ve gençlerimizin çoğunluğu kendilerini açıkça Türk ve Müslüman olarak özdeşleştiremiyorlar.

Böylesine karmaşık ve çelişkili düşün ortamında azınlık sorunu çözülüp, bu topluluklara haklarını gerçekten kullanma olanağı sağlanamıyor. Ülkemizde gelişen siyasal süreçler mürekepleşiyor, toplumda sosyal gerginlik doğuyor. Sonuç olarak sosyoekonomik, kültürel bilimsel alanlarda kalkınma girişimleri frenleniyor.

SELVİ BOYLU MİNARESİYLE

SERVİ (SEVLİEVO) CAMİSİ

SALİH DELİORMAN, ARAŞTIRMACI

"Selvi... Karşıdan görünen sevimli minareleri... Türklerden kalma saat kulesi, köprüsü, hükûmet konağı ile bir Türke daha mûnis, daha muhabbetli gibi görünüyor." Sözleriyle başlıyor 1923 senesinde "Deliorman" gazetesinde yayınlanan "Razgrad'dan Plevne'ye" başlıklı yazı. Devamında kasabadaki Sultan Abdülaziz devrine ait görkemli taş köprüden, Selim Paşa hayrâtı olan çeşmelerden, 1193/....'te yapılan saat kulesinden, dört sınıflı Türk mektebinden ve gayretli müftüsü Hâfız Sâbit Efendiden söz ediyor...

Aslında Servi/Selvi (Sevlievo) kasabası Koca Balkan'ın hemen hemen eteklerinde bulunan bir Türk yerleşim yeridir. 922/1516 yılından kısa bir zaman önce Türklerin iskân edilmesiyle kurulmuştur. Tabiî, civarda başka Türk köyleri de kurulmuş; Akıncılar, Malkoçlu, Ali Fakih, Çadırlı, Ulûfeci gibi isimler tamamen Türklük, fetih, evlâd-ı fâtihân kokuyor. 1516 yılında 18 hanelik yeni bir Türk yerleşim yeri olan Niğbolu sancağı Tırnova kazası Servi köyü zamanla gelişerek 1600'lu yılların hemen başında Hotaliç nahiyesinin ve sonraları kazasının merkezi olarak karşımıza çıkıyor. Tabiî, bu arada 75 hanelik kasabada 9 hane Bulgar da peydâ oluyor. Böylece bir kaza merkezi olarak gelişirken küçük Servi kasabası, XIX. asırda büyükçe bir kasaba oluyor. Haneleri dört sayılı, nüfusu beş rakamlı oluyor. Kasabanın büyüyüp gelişmesine en açık delillerden birisi de camileridir.

Nitekim daha XVII. asrın hemen ilk yıllarında sadece Yukarı mahallede imam, hatip ve müezzini olan bir cami, yani Eski Cami varken daha sonra Orta Cami, Aşağı Cami, Yukarı Cami yapıldığı Servi kazası ile ilgili Bulgarca yayınlanan Osmanlı dönemi belgelerinden anlaşılmaktadır.

1845 senesinde kasabayı ziyaret eden Arif Hikmet, dört camiyi ismen zikretmiştir: Çarşı Camisi, Hacı Hüseyin Ağa Camisi, Çobanoğlu Camisi, Şabanoğlu/Aşağı Mahalle Camisi. E. H. Ayverdi ise bunlara ilâveten Hasanoğlu Ali Ağa ve Akçelizade Mehmed Bey camilerini kaydetmiştir. Ancak 1869 senesi Tuna Vilâyeti Salnamesi kasabada 10 cami göstermektedir. Servi'de muallimlik yapan Osmanpazarlı İbrahim Hakkı ise 5 cami ile 4 mescitten söz etmiştir. Ayrıca 1924'te bunlardan sadece Aşağı Mahalle ve Çobanoğlu camilerinin ayakta olduğunu bildirmiş ve "...bunların da cemaati günde bir defa olmak üzere imamla beraber birkaç kişiden ibarettir." diye kaydetmiştir. Yine onun verdiği bilgilere göre, Çarşı Camisi külliyesi (kanaatimizce Piri Mehmed Paşa vakfı olan cami, medrese, mektep ve akarât) Rus-Türk Harbinden sonra peyderpey yıkılarak 1910'lu yıllarda yerine okumaevi ve kültür salonu yapılmıştır.

Servi ile ilgili çalışmalarında M. Kiel, kasabada cami kalmadığını bildirmişse de merkeze yakın bir yerde bulunan küçük tarihî cami günümüze gelmiştir. Bu mabedin saydıklarımızdan hangisi olduğu konusunda şimdilik elimizde kesin bilgi bulunmamaktadır. Ancak bunun Çobanoğlu Camisi olduğunu düşünmekteyiz.

Küçük, derli toplu bir mahalle camisi, belki de ilk zamanlarda mescit olan bu cami, yıkılan Çarşı Camisine birkaç yüz adım mesafede bulunmaktadır. Dikdörtgen planlı inşa edilmiştir. Öyle ki, ibadet mahalli içten takriben 5,5 x 7,5 metredir. Caminin bütünü ise dıştan 7 x 13 metre ebadındadır. Mimari ve sanat bakımdan herhangi bir özelliği bulunmayan cami kırma çatı ile örtülmüştür. Mihrabı sade ve basit olup üstü kovan şeklinde yapılmıştır. Minberi ise tamamen yenilenmiş ve belki mescitten camiye dönüştürmek için sonradan konmuştur. Ahşap mahfili iki ahşap sütun üzerine kurulmuş ve ön kısmında ahşap korkuluk vardır. Mahfilin altında yukarı çıkan ahşap merdiven bulunmaktadır ki, aynı yerden minareye de çıkılmaktadır. Caminin sağ arka tarafında bulunan minaresi oldukça güzel ve dikkat çekicidir. Gövdesi düz ve kireçli, şerefesinin altı estetik bir halka ile çevrilidir. Tek şerefeli, kurşun külâhlı ve alemle taçlanmıştır.

Caminin üst sıradaki pencereleri küçük, alt sıradakiler ise biraz daha büyüktür ve dikdörtgen formludur. Giriş kapısının üstüne kemer yapılmıştır. Onun üzerinde ise duvara oluşturulmuş levha içerisine sonradan kelime-i tevhid ve havkale yazılmıştır. Bu eserin oldukça göz dolduran son cemaat mahalli var. Altı tuğla sütunla güzel bir görünüm kazandırılmıştır. Bir de zamanla caminin sağ duvarına bitişik olarak cemaat odası ve abdestlik yapılmıştır. Caminin kısmen demir parmaklılar, kısmen de taş ve tuğla duvarla çevrili bahçesi ve orada bulunan yeni kamelyası güzel bir görünüme sahiptir.

Kasabada yeni bir caminin yapılması sebebiyle onbeş sene kadar kapalı kalan cami, ilgili Müslümanlar sayesinde korunmuşsa da biraz onarım ihtiyacı hissetmektedir. Yıllar sonra bu Ramazan'da yeniden ibadete açılan caminin az da olsa cemaati bulunmakta olup beş vakit ve Cuma namazlarına açıktır. Camide Türkiye Diyaneti tarafından gönderilen ve Tırnova Bölge Müftülüğünde uzun süreli din görevlisi olarak çalışan ..... Hoca imamlık yapmaktadır.

BULGARİSTAN TÜRKLÜĞÜNÜN BİR ÇINARININ ARDINDAN...

MEHMED MİLÂŞEV

(1926-2019)

Her ne denli yaşarsa bir kişi, âkıbet ölmektir işi... Bu şaşmayan bir kuraldır. Bu hakikati, bu defa da Bulgaristan Türklerinin yetiştirdiği değerli aydın, ilim adamı Mehmed Milâşev doğruladı.

İlginç bir insandır merhûm Mehmed Milâşev... Kendisini 1997 senesinde Sofya'ya gelip İslâm Enstitüsüne öğrenci olduğumda tanıdım. Hocamız oldu kendisi. Hoşsohbet, saf, açık sözlü ve yürekli birisiydi rahmetli. Her zaman sâde ve düzgün giyinen birisiydi. Konuşurken hiç ummadığınız anda beklenmedik bir çıkış yapabilirdi. Çünkü samimiydi.

İslâm Enstitüsünde hoca kıtlığı olduğu senelerde Türklük adına gelmiş ve okulda astronomi dersi vermiş, bizim dönemde İslâm kozmolojisi adını almıştı bu ders. Nerde İslâm Enstitüsü, nerde astronomi ve kozmoloji demeyin!.. Okul açıldığında Bulgaristan'da ilâhiyat mezunu "bir buçuk" kişi varmış. Kaht-ı ricâl... Kendi okulumuzu kurup kendi hocalarımız olsun derdi var... O sıralarda Mehmed Milâşev de akademik çalışmaları olan, üniversite hocalığından emekli bir kişidir. Kaldı ki, astronomi ve kozmoloji asırlarca bazı medreselerde kelâm ve felsefenin bölümleri olarak okutulmuş ve nihayetinde Allah'ın ayetlerini konu ediniyordu.

Aslına bakılacak olursa Mehmed Milâşev İslâm Enstitüsüne ateist olarak gelmiştir. Ateist İslâm Enstitüsü hocası!... Zor zamanlar... Ama Allah'ın takdiri ile Milâşev Hoca, ateist olarak girdiği derslerden Müslüman olarak çıkmıştır. Ve 80 küsür yaşında bir Cuma namazı sonrası Sofya Camisinden çıkarken düşmesi üzerine beyni ciddî olarak hasar görüp hafızasını kaybedinceye kadar Cuma namazlarına devam etmiş, ondan sonra kendince evinde Rabbi ile iletişimini sürdürmüş, dinine ve Türklüğüne bağlı olarak yaşamıştır. Emekli Sofya Radyosu sunucularından Sebahat Gavazova'nın dışında herkesin adını unutmasına, hatta zaman zaman iki kızının isimlerini bile hatırlayamamasına rağmen, son nefesine kadar Müslümanca ruh teslim edip İslâmî bir hassasiyetle uğurlanma derdiyle yaşamıştır. Nitekim hastalanarak girdiği Pirogov hastanesinde 18 Haziranda emanetini teslim etmiş ve Sofya'nın Botunets mahallesindeki Müslüman mezarlığının bağrına yatırılmıştır.

Nevi şahsına münhasır biriydi Mehmed Milâşev... 11. 1. 1926'da Karlova kasabasında Tüfekçiler ailesinde dünyaya gelmiştir. Babası Mehmed tüfekçilik yapıyor, tüfek tamiriyle meşgul oluyormuş. Dedesi de hâkezâ. Hatta dedesi Bulgar kahramanı Vasil Levski ile komşuymuş ve zaman zaman "Yahu Vasil, uğraşıp durma bu komitacılık işleriyle, başın belâya girecek" diye kendisini uyarıyormuş diye Mehmed Hoca anlatıyordu. Takdir-i ilâhî, Mehmed Milâşev küçük yaşta sakatlanmış, ayağı ve gözü arızalanmıştır. Belki de o yüzden tüfekçiliğe değil de ilme yönelmiştir. Katıksız bir Türk olan Milâşev, Türk mektebinde eğitim gördükten sonra Karlova Bulgar Lisesini üstün başarı ve altın madalyayla bitirmiştir. Kısa bir zaman sonra fizikî engellerine rağmen Sofya Üniversitesine kaydolup Kimya Bölümünde okumuştur. Oradan üstün bir başarıyla mezun olarak 1952 yılında üniversitenin Umumî Fizik bölümünde asistan ve okutman olmuştur. Bu arada Sofya Üniversitesinde Türk öğrenciler için Türk Tarihi, Türk Filolojisi, bir de Fizik ve Matematik bölümleri açılmış ve Türkçe eğitim verilmeye başlamıştır. Bu sonuncu bölüme matematkçi olarak Hüseyin Gaziev, fizik okutmanı olarak da hem Türkçesiyle hem de fizik alanındaki uzmanlığıyla temayüz eden Mehmed Milâşev atanmıştır. Düşünseniz ya, üniversitede fizik dersleri Türkçe okutuluyor, ne günlermiş...

Merhum Hocamız, aslında üniversitenin Umumî Fizik bölümünün kurucuları arasındadır bir mânâda. Asistan olarak başlayıp baş asistan olarak 1980'lerde oradan emekli olmuştur. Doktora çalışması yapmış, ama rivayete göre, açık sözlü ve tavizsiz kişiliği sebebiyle yetkili bir profesörün tezlerini çürüttüğü ve geri adım atmadığı için doktorasını bir türlü savunamamıştır. Yani o bir doğrucu Davut'tur...

Fizik alanında yayınlanmış bilimsel çalışmaları bulunan Mehmed Milâşev, ders kitapları hazılama heyetlerinde bulunmuş, bir de Türkçe olarak 1967 senesinde "İlginç Tabiat Olayları" adlı çalışması Sofya'da yayınlanmıştır. Tabiî, o dönemde fizik ve astronomi konularıyla uğraşan bir kişi, Türk olunca, bir de üstünde ateistlik olunca ister istemez İslâm'a dokunduracaktır. Nitekim hocanın kitabında da sunî olarak sokuşturulmuş izlenimi veren böyle fikirleri görüyoruz. Bir de dostu Dr. İsmail Cambazov'un anlattığına göre, ateizmin kol gezdiği komünizm döneminde Mehmed Milâşev'ten Kur'ân-ı Kerim'i eleştiren bir "bilimsel" yazı yazmasını istemişler. Bu işi içine sindiremeyen Hoca, kendisine Bulgarca veya Rusça verilen Kur'ân mealinin sağlıklı tercüme edilmediği bahanesiyle işin içinden çıkmaya çalışmış. Anca kodamanlar kendisini bırakmamış ve Türkçe bir meal bulup getirmişler. Milâşev Hoca, bunun da dilinin çok ağır olduğunu ve anlamakta zorluk çektiğini bahane ederek istenen eleştiriyi yazmamıştır. İnşallah günahlarına keffaret olur bu davranışı... Ayrıca biz şunu da biliyoruz ki, o 1990'lı yıllarda, özellikle de İslâm Enstitüsünün tefsir hocası Doç. Dr. Yakup Çiçek'in gayretleriyle İslâm nuruyla aydınlanıp ateizmin çukurundan kurtulmuş ve birçok yaşıtı ve "dava arkadaşı"ndan farklı olarak cami ile samimî bir ünsiyet kurmuştur.

Allah gani gani rahmet eylesin! Mekânı cennet olsun!

VEDAT S. AHMED

TÜRKİYE DİYANET İŞLERİ BAŞKANI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ ZİYARET ETTİ

Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş, Başmüftülüğün daveti üzerine Bulgaristan'a resmî bir ziyarette bulundu. Kıymetli misafir, 14 Haziran 2019 tarihinde Başmüftülüğü ziyaret ederek Bulgaristan Müslümanları hakkında bilgiler edindi ve işbirliği konuları görüşüldü. Aynı gün içerisinde Başmüftü refakatinde Diyanet heyeti Yüksek İslam Enstitüsünü ziyaret edip şehir merkezinde bulunan Banyabaşı Camisinde Cuma namazı kıldılar. Ziyaret münasebetiyle Başmüftü Dr. Mustafa Hacı aynı akşam Prof. Erbaş şerefine akşam yemeği verdi ve yemeğe farklı dinlerin temsilcileri de davet edildi.

BAŞMÜFTÜLÜK IRAKLI İNSAN HAKLARI HEYETİNİ AĞIRLADI

Bulgaristan'a yapmış oldukları resmî ziyaretleri sırasında 18 Haziran 2019 tarihinde Irak Parlamento temsilcileri ve Irak İnsan Hakları Yüksek Komisyonu üyeleri Başmüftülüğü ziyaret etti. Başmüftü Dr. Mustafa Hacı tarafından karşılanan heyete, Bulgaristan Ayrımcılıktan Koruma Komisyonu Başkanı Doç. Ana Cumalieva refakat etti. Dostane bir hava içerisinde gerçekleşen ziyaretten dolayı misafirler memnuniyetlerini dile getirdiler. Görüşmeye katılanlar arasında Irak Parlamentosu İnsan Hakları Komisyon Üyesi Ahmed el-Kinani, İnsan Hakları Yüksek Komisyon Başkanı Ali el-Cerale, İnsan Hakları Yüksek Komisyon Üyesi ve Ayrımcılıkla Mücadele Komisyon Başkanı Ali el-Beyati, Irak İnsan Hakları Yüksek Komisyon Üyesi Muhanned el-Zuabidi vardı

İSLÂM DİNİ DERSİ ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME KURSU

Bulgaristan Eğitim ve Bilim Bakanlığı, Başmüftülük, Yüksek İslam Enstitüsü ve Kütüphane Bilimleri ve Bilgi Teknolojisi Üniversitesi (UniBit) ortaklaşarak ülkemizde öğretmenlik yapan Müslüman öğretmenlere özel bir kurs düzenleyerek İslâm dini dersi vermelerini sağlayacak bir çalışma başlattı.

Bu proje, Bulgaristan'daki Müslüman olup eğitim formasyonu sahibi olan öğretmenlerin 28 günlük bir kursa katılarak yeni bir ihtisas kazanmalarını sağlamaktadır. Bulgaristan genelindeki Bölge Müftülüklerin önerileri doğrultusunda seçilen ve ülkenin farklı bölgelerinde ikamet eden 20 kursiyer tespit edilerek İslâm Dini dersi öğretmeni açığı katılmaya çalışılmktadır.

17 Haziran 2019'da başlatılan kursun resmî açılışına Dr. Mustafa Hacı, Başmüftü Yardımcısı Birali Birali, Eğitim Daire Başkanı ve Uzmanı Amir Feleti ile Nazmiye Kulova'nın yanısıra Eğitim Bakanlığı Başuzmanı Kosta Kostov ve Dinî Faaliyetler Uzmanı Yuliyan Odaciyan, UniBit Rektör Yardımcısı Doç. Dr. Elena Savova ve Prof. Jorjeta Nazırska katıldılar.

KUR'ÂN KURSLARI HAZIRLIK TOPLANTISI

Kuzey Bulgaristan'da bulunan bölge müftülüklerine bağlı Yaz Kur'ân Kursları koordinatörleri Şumnu şehrinde bir araya gelerek istişare toplantısı katıldılar. 20 Haziran 2019 tarihinde Şumnu Bölge Müftülüğünün ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya 12 koordinatör katıldığı, ayrıca Başmüftü Yardımcısı Ahmed Hasanov da hazır bulundu.

İki kısımdan oluşan istişare toplantısının ilkinde Başmüftülük İrşad Daire Uzmanı ve Yaz Kur'ân Kursları Genel Koordinatörü Bahri İzzet sunum yapıp değerlendirmelerde bulundu. İkinci kısımda ise katılımcılar bu sene düzenlenecek kurslar için düşünmüş oldukları plan ve programları sunup değerlendirdiler.

Брой 7 (295)
Юли 2019
Година XXVII

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Редакционна колегия
Ведат С. Ахмед
Джемал Хатип
Доц. Ибрахим Ялъмов
Д-р Исмаил Джамбазов
Д-р Кадир Мухаммед
Мурад Бошнак
Мухаммед Камбер

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови“ 27
Списание „Мюсюлмани“
Тел.: 02/ 981 60 01

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.

НЕ СЕ ЛИШАВАЙТЕ ОТ ПЛОДОВЕТЕ НА ЖЕНИТБАТА – ДЕЦАТА!

Ако попитаме кое е най-важното нещо за човека на този свят, почти всички ще отговорят, че това е семейството и по-специално – децата. Ненапразно и в Корана се подчертават обичта и привързаността на човека към децата му, дори той ни предупреждава да не прекаляваме в това отношение. Всъщност в Свещената ни книга се съдържат изрази, които отбелязват важното място на децата в дългия ни път, както и че трябва да се възползваме от тях, да ги опазим, защото са блясъкът на очите ни, но и могат да отвлекат погледа ни и да ни изумят, тъй като са украсата на света. Мухаммед (с.а.с.) е свързал успешното приключване на земния живот и удостояването с вечната райска обител с притежаването на деца и тяхното възпитаване в добри качества.

Децата са благо от Аллах, които човек обича много и те могат да го извисят. Само си помислете: колко са нещата освен децата, които могат да бъдат повод за изживяване на искрена обич и да доставят безпределно щастие на човека...

Майката и бащата, които имат деца, цял живот носят обичта към тях в сърцата си. Особено когато са малки, какво не биха дали за тяхната усмивка! Колко приятни мигове преживяват те чрез децата си! Те дават надежда на семействата и обществото, доставят райско ухание в домовете. Раждайки се чисти, искрени и изпълнени с обич, в лицата им се вижда истинското щастие. Освен това имаме и възможността да ги формираме и възпитаваме по свой модел и да ги обичаме от сърце, още повече, че, това е наше задължение. Субханяллах! Всъщност нима не ни е необходимо всичко това? Нима човек през целия си живот не търси чистотата, красотата, надеждата, искреността, светлината и щастието?

Точно затова всеки мюсюлманин трябва да има деца, и то не едно или две... Във всеки сезон от живота на човека децата трябва да красят дома му, градината и родината му. Задоволяването с едно или две деца значи лишаване от благата, за всяко от които бихме дали милиони. А наличието на повече деца означава детска радост, берекет и благоухание в дома ни. Именно това ще ни предоставят нашите деца и тъкмо когато те напускат нашите домове – ще го получим от техните рожби.

Всеки мюсюлманин е достоен за тази радост и душевно богатство, затова трябва да има поне три деца. Така с нас ще се гордее и любимият ни Пейгамбер (с.а.с.). А отплатата за това ще получим от Аллах с премахване на тъгата и страха от сърцата ни, когато остареем и ни обземе самотата.

Младежката възраст според ислямa обхваща периода от юношеството до 40 години, а според някои учени – и повече. Затова, младежи, ако не сте създали семейства, направете го, за да усъвършенствате вярата си! И след това се насладете на плодовете на брака. Най-вкусните му плодове са децата – 3, 4, 5... Знам, че ще кажете: „А после?“... Не се бойте за „послето“, Аллах е керим... Ако му вярвате искрено, Той не ще ви остави сами и в трудност. А и никой не яде предписаното препитание на друг...

Ведат С. Ахмед

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Финансовото стабилизиране в изповеданието до известна степен мотивира младите да бъдат имами
05 Година на бебето
06 Брат брата не храни, но горко на тоз, който го няма
08 Множете се!...
10 Украсата на този свят
12 Проблеми при избора на съпруг и съпруга причини и решения
14 На гости на шейтана
16 Джамията на Сейфуллах Ефенди
17 Увейс Ел-Карани

За съдържанието на публикациите отговорност носят авторите им, а за обявите и рекламите – рекламодателите. • Уважаеми читатели, поради наличието на цитати от Свещения Коран и хадиси на страниците на списанието Ви молим да не го хвърляте на земята.

ФИНАНСОВОТО СТАБИЛИЗИРАНЕ В ИЗПОВЕДАНИЕТО ДО ИЗВЕСТНА СТЕПЕН МОТИВИРА МЛАДИТЕ ДА БЪДАТ ИМАМИ

Интервю със Сюлейман Масурев – районен мюфтия на Велико Търново

Сюлейман Масурев е роден в старопрестолния град Велико Търново през 1991 г. По препоръка на имама на В. Търново през 2005 г. постъпва в Духовно училище „Нюввааб" – гр. Шумен. След като завършва там средното си образование, се записва във Висшия ислямски институт в гр. София, където се дипломира успешно през 2013 г. Веднага след дипломирането си започва да работи като ваиз към Районно мюфтийство – В. Търново. След тригодишна успешна дейност през 2016 г. е избран за районен мюфтия на Велико Търново. Женен е и има две деца.

Уважаеми мюфтю ефенди, Вие сте от новоизбраните районни мюфтии, бяхте номиниран от Районната мюсюлманска конференция и избран от Висшия мюсюлмански съвет през месец март 2016 г. Добре дошли на страниците на единственото периодично издание на мюсюлманската и турската общност в България, което продължава да се издава вече почти тридесет години!

Бисмилляхиррахманиррахим. Първо бих искал да отправя своите благодарности към сп. „Мюсюлмани", официалния орган на Главно мюфтийство, за това, че ми е предоставена възможността да запозная мюсюлманите в страната ни с Районно мюфтийство – Велико Търново, като цяло и с неговите дейности. Казвам това с мисълта, че мюсюлманите в България имат нужда да се опознаят повече.

Според различни публикувани статистики повече от 35 000 души в областта на старата столица се определят като мюсюлмани, ще ни разкажете ли повече за положението на мюсюлманите в района?

Да, според официалните данни е така. В област Велико Търново има около 35 000 души, които се определят като мюсюлмани. Но към тази цифра не бива да забравяме да включим и мюсюлманите от област Габрово, която също спада в границите на Районното ни мюфтийство. Може би трябва да се отбележи, че понастоящем тези данни не са толкова реални – поради интеграционния проблем като цяло за България, което е ясно на всички.

Ако се запитаме доколко в момента положението на мюсюлманите от гледна точка на религиозността е на ниво, бих отговорил, че в последно време се забелязва съпричастност от тяхна страна към дейностите на мюфтийството. Като погледнем назад във времето, особено през годините на прехода, тяхното религиозно състояние е било доста отслабено, и то не само в района ни, а като цяло в Северна България. Разказвали са ми една случка, която ще накара читателите ни да разберат по-добре положението на мюсюлманите в нашия район в миналото. Един старец обяснява, че като ставало време за намаз, той и имамът излизали на улицата „да уловят още един човек, за да им бъде приет намазът". Сега, елхамдулиллях, вече там, където служат имами, джамиите са отворени за намаз. Например джемаатът за джума намаз в джамията на град Велико Търново надхвърля 80 души.

Преди да станете мюфтия, сте били ваиз към повереното Ви днес Районно мюфтийство. Кои са трудностите, с които най-често се срещахте в района като ваиз, и какво предприехте сега за тяхно-

Сюннет във Велико Търново

то решаване, след като вече сте мюфтия?

Да, преди да бъда мюфтия, бях ваиз. Като цяло през това време главно се стремях да разбера и уточня какви са точно проблемите на мюсюлманите с оглед на това да намерим начини за тяхното решение. Районът наистина е доста шарен. Казвам, че е шарен, защото на места мюсюлманите са много добре с религиозността и са навлезли в материята, а на места съм срещал хора, които даже и не знаят името на нашия Пейгамбер Мухаммед (с.а.с.). Изхождайки от това, бях принуден за всяко населено място поотделно да измисля някаква стратегия за работа. Елхамдулиллях, през този период успяхме да намерим хора от региона, които са с потенциал да бъдат имами, насочихме ги да учат и сега вече са имами. Когато бях избран за районен мюфтия, имах определен адаптационен проблем, защото дейността вече не е само просветна, както беше по време на работата ми като ваиз, а в същото време изисква и умения за управление. В този период, разбира се, имах подкрепата и на предходния мюфтия, за което съм му благодарен, и най-малкото по места структурите на мюфтийството бяха оформени и вече се изискваше добра стратегия за работа. Това беше първата и най-важна стъпка, защото Районно мюфтийство – Велико Търново, след закриването му през 1950 г. отваря вратите си за хизмет през 2011 г. През този дълъг период на липса на мюфтийство се е получила определена празнота в местните поделения и се изискваше добра работа за тяхното възстановяване.

Доскоро имахте дефицит на имами и религиозни служители в района, а сега, след като държавата отпуска субсидия за Изповеданието, смятате ли, че този проблем ще се реши?

След това подобрение на финансовото състояние на Изповеданието вече, дори и да са малко на брой, имаме нови кандидат-имами, които желаят да работят в нашия район. Мисля, че финансовото стабилизиране в Изповеданието до известна степен мотивира младите да бъдат имами, заради което се надяваме в бъдеще, иншааллах, да нямаме джамия без имам. Но сами по себе си само финансовите подобрения в Изповеданието не са достатъчни за намиране решение на проблема. В същото време ние, като регионални и местни управи на мюсюлманите, трябва да намерим и да напътим правилните хора, личности, а затова трябва да започнем още от Коран-курсовете.

Вече сме в летния сезон, когато се провеждат летните Коран-курсове. Колко Коран-курса се организират във Вашия район? Има ли жени, които да водят Коран-курсове във Великотърновско и Габровско?

Броят на летните Коран-курсове в района ни с годините се увеличава. През миналата година имахме 12 Коран-курса, иншааллах, тази година ще се стремим да са повече. Районът е с потенциал за 50 Коран-курса, но засега са толкова на брой, защото нямаме преподаватели. Елхамдулиллях, имаме и ваизе, която преподава и на желаещите жени.

Господин районен мюфтия, колко са функциониращите джамии и джамийски настоятелства във Вашия район и какво е състоянието на вакъфските имоти, с които разполагате?

Броят на джамиите и месджидите е 33, като от тях 25 са джамии, а останалите 8 са месджиди. Имаме 50 мюсюлмански настоятелства. Вакъфските имоти в района ни главно са в общ. Свищов. За щастие, през тъмния период на комунизма са запазени няколко вакъфски имота, до наше време са стигнали главно сгради, магазини и малко ниви, които са близо 500 декара. Във Велико Търново навремето също сме имали вакъфски имоти, и то много, но били заличени или завладени от други

Състезание по основни познания за исляма.

лица. Халите в центъра на града, триетажната стара поща са пример за това... Дори Евлия Челеби разказва в своя пътепис за вакъфските имоти в града ни и описва много от тях. Имало е 13 джамии, от които едната, която е известна на всички, е била в двора на хълма Царевец.

В Севлиево и околните села също разполагаме с вакъфски имоти, които главно са малки парцели с ниви.

Като цяло състоянието на вакъфските имоти и особено на тези в гр. Свищов не е добро и те се нуждаят от спешен ремонт. Казвам спешен, защото само преди една година по заповед на общината бяхме принудени да прекратим договор с наемател, защото имаше опасност от срутване на сградата върху преминаващите, но за щастие, вече е обезопасена и търсим възможности да я ремонтираме.

► Ходжам, чували сме, че във Вашия район съществуват запазени тюрбета на известни личности от османско време. Ще ни разкажете ли повече за тях?

В района ни разполагаме с две известни тюрбета: едното се намира в село Буря, това е тюрбето на Малкоч бей, а другото – в село Ряховците, което е на Гази баба. Аллах да е доволен от тях, може би в исторически план във времето тези личности са допринесли за исляма и са били влиятелни хора. Има предания, че са били от едно потекло – братовчеди, но информацията се нуждае от потвърждение. Малкоч бей е живял през XIV век – по времето на султан Мурад I. Бил е велик военнокомандващ.

В днешно време хората посещават тези тюрбета в района, даже вече е традиция всяка година да се прави курбан за берекет при тюрбето на Гази баба, на което присъстват значим брой посетители. Наскоро имахме щастието да посрещнем и омбудсмана на Република Турция г-н Шереф Малкоч, който е от наследниците на внуците на Малкоч бей. По време на посещенията и мероприятията, които се правят там, ние се опитваме да убедим хората, че паленето на свещи и следването на суеверия при тези тюрбета са забранени, опасни. Не бива да се отправят молитви към тези хора и да се иска нещо от тях. Но от друга страна, забелязваме, че тюрбетата са повод хората да посетят района – не само на местно ниво, но и в национален мащаб, даже и от чужбина.

Вашият мандат е пет години, което ще рече, че вече повече от три години сте на този пост, кои са забележимите проекти, които успяхте да осъществите до днес?

Мисля, че до момента успяхме поне да подменим структурите по места с хора, които са по-активни по отношение дейностите на Изповеданието. През тези три години успяхме да увеличим броя на джамиите и месджидите, които преди бяха 25, а сега са 33. Тези новооткрити джамии вече се посещават от мюсюлманите. За момента имаме два проекта, които са в процес на строеж и иншааллах, ще бъдат открити във времето в зависимост от активността на дарителите.

► И като последно... Остава година и половина от Вашия мандат, какви са приоритетните планове и проекти, които искате да завършите? Какво още бихте искали да направите?

Иншааллах, в останалия период от моя мандат, с позволението на Аллах (дж.дж.), ще се опитаме да завършим някои джамии, чийто строеж е започнал. Заедно с това непрекъснато полагаме и ще полагаме усилия за намиране на кандидат-ходжи за духовните училища и курсовете за имами с цел поне малко да облекчим недостига на имами. Други важни и неотложни планове в нашата дейност са подновяване на някои от структурите на мюсюлманските настоятелства с хора, които са по-активни и по-надеждни по отношение на нашите дейности.

► Господин районен мюфтия, благодарим Ви за ценната информация, която ни предоставихте...

ИНТЕРВЮТО ВЗЕ: ДЖЕМАЛ ХАТИП

ГОДИНА НА БЕБЕТО

Ислямската религия цели запазването на човешкото потомство и продължението на човешкия род на Земята. Затова отдава голямо значение на средствата, които гарантират това. В тази връзка от особено голямо значение са мъжът и жената, обединени в семейство, чрез което Аллах създава поколения. За съхраняването на чистотата на поколенията Аллах е позволил и поощрил бракосъчетанието и е забранил прелюбодеянието.

Плодът на неопетненото и благородно семейство е потомство, което изпълнява своите задължения към Създателя си и ще бъде в основата на изграждането на праведно общество. Но за съжаление, през последните десетилетия, и особено през последните години, сме свидетели на разрушаване на баланса в обществото, което може да доведе до унищожаване на човешкия род. Тъй като, от една страна, има стремеж за ограничаване на новородените деца, а от друга – някои се раждат в среда, която е далеч от семейната, която може да възпитава благородни поколения.

Една от най-сериозните болести на нашето време е бягането от отговорност, което е резултат от прекаленото индивидуализиране и егоизма на човека, както и от липсата на упование у Всевишния Аллах. Това се отразява отрицателно при формиране на семейства, тоест избягва се формирането им, както и зачеването и раждането на деца. Днес много млади хора, независимо че са образовани, интелигентни, енергични и инициативни, не намират у себе си смелостта и отговорността да създадат семейства и особено да раждат и отглеждат деца, които са радост за сърцето.

Влиянието на тези тенденции в обществото е очевидно в статистическите данни за България. Например през 2017 г. естественият прираст на населението е отрицателен (-13,5 промила), което в число се равнява на -45 836 души. При това положение единственият обнадеждаващ факт е, че в районите, населени с мюсюлмани, числото е едноцифрено. Но това не трябва да ни успокоява. Защото демографският срив в българското общество е налице с цялата си острота и този проблем е в състояние да повлияе и на мюсюлманската общност, която е част от това общество. Именно в този контекст създаването на семейства и техните рожби са голяма инвестиция в бъдещето и развитието на мюсюлманската общност, българското общество и въобще за запазването и развитието на човешкия род, на човечеството.

В тази връзка религиозните институции имат важна роля за поощряването на младите хора да се женят и множат. Тъй като Мухаммед (с.а.с.) повелява: „Женете се, множете се, защото в съдния ден ще се гордея с вашата многочисленост". В този аспект религиозната институция Мюсюлманско изповедание със своите служители трябва да бъде пример в това отношение и да окуражава младите хора, внедрявайки в сърцата им правилната вяра, която ще даде сили на вярващите млади хора и ще ги направи отговорни в личен и обществен план.

В този дух Висшият мюсюлмански съвет обяви 2019 г. за ГОДИНА НА БЕБЕТО, с което цели да постави акцент върху значението на семейната обич и състрадателност, чийто качествен продукт ще бъдат децата; да поощри мюсюлманите да раждат и отглеждат деца; да премахва предразсъдъците срещу многодетните семейства; да задава в дневния ред на обществото демографските въпроси и значението на раждането и отглеждането на потомство и да опази хората от бездната на самотата.

БРАТ БРАТА НЕ ХРАНИ, НО ГОРКО НА ТОЗ, КОЙТО ГО НЯМА

Д-Р АХМЕД ЛЮТОВ,
ЕКСПЕРТ ОТДЕЛ „ВЪТРЕШЕН ОДИТ“

Аллах е сътворил хората от един човек и от него – съпругата му, след което те се размножили и заселили земното кълбо. Аллах Всевишния е посочил в Корана, че е създал джиновете и хората единствено за да Му служат. В природата на хората е заложено да се размножават, за да продължават поколенията си. Сформирането на семейства и създаването на потомство също е вид служене на Аллах Теаля. Продължението на поколенията и поддържането на връзка с роднините също е ибадет. За да поощри това, Мухаммед (с.а.с) е казал, че ще се гордее с множинството на вярващите на къяметския ден. Друга причина за размножаването и продължаването на поколенията е желанието и задължението за възпитаване на хаирли евляд, т.е. добри поколения, които ще се молят за родителите и предците си след смъртта им. Както е известно, след смъртта едно от трите неща, които ще могат да бъдат от помощ на починалия, е това да е оставил хаирли евляд след себе си, който да е в полза както на себе си, така и на хората около него. Така той ще бъде полезен и за родителите и предците си, като отправя дуа за тях. ***Аллах Теаля повелява:*** „О, хора, бойте се от своя Господар***, Който ви сътвори от един човек и сътвори от него съпругата му, и от двамата намножи мъже и жени. И бойте се от Аллах, с Чието име се умолявате един друг, и от*** прекъсване на кръвните роднинства***! Наистина Аллах ви наблюдава“*** (***ен-Ниса***, 4: 1).

За съжаление, в нашето съвремие се вижда един процес на обезлюдяване. Хората избягват да сформират основната градивна частица на обществото, тоест семейство, и не се раждат деца, което води до обезлюдяване на районите и до така наречената демографска криза. Факторите и причините за това са много, но те не са оправдание. Заедно с това броят на извънбрачните деца се увеличава. Семейството като едно цяло се разпада, хората предпочитат да живеят на семейни начала, което означава безотговорно отношение към семейните ценности. В това число са и мюсюлманите, живеещи в Република България. Те също са част от тези процеси, въпреки че знаят, че препитанието го дава Аллах. Така и мюсюлманите се отдалечават от основните ислямски норми и традиции. Районите с преобладаващо мюсюлманско население не са изключение по отношение на демографската криза.

България е сред страните в света с най-нисък коефициент на раждаемост. Според данни на Националния статистически институт броят на живородените през 2015 година е 65 950 деца. През 2016 г. живородените деца са 64 984, през 2017 г. са родени 63 955 деца, а през миналата 2018 г. са родени само 62 197 деца. Това е рекордно малък брой за страната ни, като се има предвид, че е имало години, в които раждаемостта е надвишавала 100 000 деца. След 1990 година

броят на новородените спада под 100 000 и с всяка изминала година раждаемостта намалява. Това е показател за огромна демографска криза в Република България. Най-големият проблем е, че продължаваме със същата тенденция на намаляване на раждаемостта.

Както вече посочихме, мюсюлманите в България не са изключение и са със същата тенденция на развитие – също има голям спад в раждаемостта. Преди началото на комунистическия режим средният брой деца при мюсюлманите е бил пет на семейство. По време на комунистическия режим той спада до три деца на семейство. След демократичните промени продължава да спада броят на децата в мюсюлманските семейства и при голяма част от тях то е едно дете или максимум две деца. Семействата с три деца вече са много малко и може да се смятат за изключение. Както се знае, изключенията потвърждават основната теза, а не я опровергават.

При мюсюлманите финансовата криза не може да бъде причина и оправдание за нераждане, защото не е в съответствие с ислямската религия. По този въпрос всеки мюсюлманин трябва да помисли сериозно. Не бива да забравяме, че препитанието дава Всевишния Аллах.

Според лекари основните причини за слабата раждаемост са лошото икономическо положение и тенденцията все повече жени да раждат първото си дете в по-напреднала възраст, т.е. след като се стабилизират материално и направят кариера. Те решават дали да имат деца, или не, след като бъдат независими и самостоятелни. Това е грешна представа, защото в семейството отговорността се споделя между родителите. Всеки родител има определени отговорности и задължения към семейството и децата съответно.

Много грешно е разбирането за отглеждането и издръжката на децата, защото според ислямската религия Аллах е Този, Който дава препитанието, и не е основателно оправданието, че заради кризата младите семейства не искат повече деца. Има и тенденция за кариера и липса на желание за грижи и възпитание на децата. Младите не искат в ранна възраст да останат да гледат деца и през вечерите, вместо да отидат да се забавляват по нощните заведения, да отглеждат децата си. Тази тенденция се наблюдава масово в големите градове. Аллах да напътства всички, иншаллах.

КАКВО СЕ СЛУЧВА?

...В ДУХОВНОТО УЧИЛИЩЕ В РУСЕ

Отговаря директорът на училището Тунджай Шериф

▶ ***Уважаеми г-н Тунджай Шериф, как вървят нещата във Вашето училище, което отговаря за потребностите на мюсюлманската общност по Дунавското крайбрежие?***

Образованието е национален приоритет, то е възможно най-добрата инвестиция, която гарантира просперитета на държавата. Образованието, и в частност мюсюлманското образование, е гарант за сигурността, мира и разбирателството. Духовното училище дава не само знания, то подготвя кадри за посрещане на религиозните потребности на мюсюлманите.

От години набирането на ученици става все по-трудно и затова посещаваме целогодишно семействата на евентуални бъдещи наши ученици. За нас е важно училището и дейността му да бъдат представени пред родители и бъдещи ученици.

Моментното състояние на материалната ни база също оказва отрицателен ефект върху кампанията ни за набиране на ученици. Но очакваният ремонт и закупеното място за построяване на нов пансион ще помогнат за разрешаване на проблема.

▶ ***Какво се случва в това духовно-просветно огнище?***

Учебно-възпитателният процес в Духовно училище – гр. Русе, е с цялостна организация. След учебните занятия учениците под ръководството на възпитатели, самостоятелно и в занималня усвояват учебния материал. Към училището има група за религиозни песни. Учениците организираха и театрална група, която подготвя сценки, скечове и изпълнения на стихотворения. Винаги във връзка с Курбан байрам, религиозните и културните празници и други чествания учениците вземат активно участие със специално подготвена програма.

Всяка година в училището се организират различни състезания – за най-добро четене на Коран, по сийер и ахляк. Също така се организират и провеждат викторини с образователен и развлекателен характер. По отношение на спортната дейност наши ученици участват в провежданите градски кросове. Ежегодно в училището се правят състезания по шах, волейбол и тенис на маса.

Освен това всяка година наши ученици участват в регионалните математически състезания – Коледно, „Европейско кенгуру", Великденско и др. Има отличени ученици с грамоти. Възпитаниците на Духовното училище се включват през летните месеци в организирането на Коран-курсове по населените места.

Ако използваме максимата „По делата им ще ги познаете", то всички, свързани с ДУ–Русе – ученици, преподаватели, възпитатели, служители, продължават линията на утвърждаване и разпространяване традициите на мюсюлманското образование и възпитание.

МНОЖЕТЕ СЕ!...

РЕЙХАН КАРААЛИЕВ ВАИЗ В РАЙОННО МЮФТИЙСТВО – ПЛЕВЕН

Живеем във време, в което обществото все повече и повече се отдалечава от един от основните си ангажименти, а именно създаването на законни семейства и възпитаването на добро поколение. Казвам законни, защото в днешно време е на мода двойките да живеят на т.нар. семейни начала, което е харам и няма берекет в това съжителство!

Пред очите ни се развива един огромен демографски срив в обществото. За голямо съжаление, това се забелязва и при мюсюлманите. Често чуваме реплики от младежи като: „Искаме едно дете, защото нямаме възможност да гледаме повече" или „Нека първо да съберем пари за къща, да се уредим и тогава ще мислим за деца". А защо се получава така? Причината е ясна: наличие на слаба вяра в Аллах! Докато в Корана Аллах казва: ***„****И няма по земята твар, препитанието на която да не е от Аллах. Той знае нейното обиталище и хранилище. Всичко* ***е в*** *ясна книга****"****.*

Мюсюлманинът не трябва да се притеснява за препитанието си, защото Аллах ни го е обещал. Свидетели сме на изключително много случаи, в които бедни семейства имат по 3, 4 или 5 деца и

живеят щастливо, както и на богати семейства с по едно дете и не изпитват радост. Това, че едно дете се ражда в бедно семейство, не означава, че и то ще е бедно! Виждаме тенденцията в днешно време, в която вероятността то да се развие и издигне в обществото е по-голяма, отколкото при децата в богатите семейства. Аллах знае най-добре, но когато човек няма, цени и малкото, а когато лакти за много, не се задоволява и с много и така пропада в живота. Естествено, има и изключения.

За мюсюлманина основното нещо е вярата в Аллах и уповаването в Него! А човешкият фактор е много значим, най-важен за земния живот. Неслучайно и Мухаммед (с.а.с.) казва, че в съдния ден ще се гордее с голямата численост на своя уммет. Когато се увеличават мюсюлманите, се увеличава и берекетът в едно населено място. Там има радост, рахмет и берекет.

Когато разгледаме кораничните текстове, виждаме, че на много места Аллах говори за семейството и в частност – за децата. И думите, които използва, са *„украсата на този свят“*. Децата са именно тази част от нашия живот, която често ни кара да забравяме за трудностите и неволите. Една тяхна усмивка може да разтопи и най-леденото сърце. Когато се приберем след тежък работен ден, една тяхна усмивка ни кара да забравим за умората.

Най-малката градивна частица в обществото е семейството. Ако няма деца, тази частица се разпада със смъртта на двамата родители. Именно поколението, оставено след тях, поддържа баланса на обществото. Не трябва да забравяме, че един ден и ние ще остареем, ако сме живи дотогава, и ще бъдем в онова положение, в което сме били, когато сме се родили, а именно безпомощни. Ще имаме нужда от грижи. Именно децата ще са най-близките ни хора, които ще се грижат за нас, както ние сме го правили, когато те са имали тази нужда, и правим, когато нашите родители изпитват такава. Това е един нормален и задължителен процес в живота!

Ще засегна и друг проблем в днешно време, а именно абортите. Това е забранено в нашата религия, защото Аллах повелява: *„И не убивайте децата си поради страх от бедност! Ние храним* ***и*** *тях,* ***и*** *вас. Убиването им* ***е*** *голям грях“*. Ако се върнем малко назад във времето, ще видим, че нашите предци, баби и дядовци, не са били богати, но въпреки това са имали по 7–8 деца. В къщите е имало радост и берекет, а в днешно време виждаме семейства с по 1–2 деца и въпреки че имат пари, не се усеща тази приятна атмосфера. Следователно проблемът не е в парите. Важно е да правим много дуа на Аллах да ни даде голямо, здраво и праведно потомство. Какво по-хубаво и успокояващо душата на тази дуня от това, че Всемилостивия ти е дал здраво, сплотено семейство с много деца, които правят седжде на Създателя и след твоята смърт ще правят дуа за теб?! Именно това е украсата на земния живот!

Затова се обръщам към всички мюсюлмани с призива да създават семейства, както Аллах и Неговия Пратеник са ни повелили, за да има берекет и да не живеем в харам. С позволението на Аллах да създаваме големи семейства, възпитавани в духа на исляма. След като Аллах ни е дарил с потомство, задължително, когато децата навършат определена възраст, да ги изпращаме в Коран-курсове, за да може да получат още по-солидно възпитание и знания за нашата прекрасна религия ислям. Да не забравяме, че най-доброто нещо, което може да остави след себе си човек, е праведно потомство, което да прави дуа за него!

АБОРТЪТ

ДАУД МАДЖИР ИМАМ

По отношение на аборта и позицията на исляма към този акт ще посочим кораничния айет, в който Аллах (дж.дж.) ясно повелява: ***„И не убивайте децата си поради страх от бедност! Ние храним и тях, и вас. Убиването им е голям грях“*** (ел-Исра, 17: 31).

Ислямските учени са единодушни, че премахването на плода от утробата на майката, след като бъде осъществено вдъхването на душата в плода, е строго забранено и е престъпление. Това деяние не е позволено за човек, който вярва в Аллах и в съдния ден. Защото това е престъпление спрямо жив човек, затова някои от учените налагат кръвнина (дийет). Душата се вдъхва през шестата–седмата седмица след оплождането. В тази връзка Пратеника (с.а.с.) казва: *„Влиза ангелът при капката сперма, след като е прекарала в утробата 40–45 нощи“*. (Муслим).

Единственият случай, при който се позволява абортът, е, когато неговото съществуване заплашва живота на майката. Тогава се запазва онзи живот, който го има, за сметка на този, който все още не е роден.

УКРАСАТА НА ТОЗИ СВЯТ

МУРАД БОШНАК РАЙОНЕН МЮФТИЯ НА ПЛЕВЕН

Ниската раждаемост, абортите, отказът от създаване на семейство и съпричастност към социалните проблеми са част от картината, която изразява моментното състояние и положението, в което се намира обществото – изразяващо се в демографски срив. Семейството и раждаемостта вече не са приоритет, дори се стига до по-различни и меко казано, стряскащи действия. За по-добро се приема да се живее на семейни начала, а раждането на деца се приема доста резервирано. Наскоро в един търговски център неволно станах свидетел на разговор, в който чух следната фраза: „Могат да си позволят лукса да си родят дете". Явно времето, в което живеем, и разбирането за начина на живот оказват много сериозно влияние върху раждаемостта. Въпроси като какво ще бъде детето – момче или момиче, здраво или не, как ще живее, дали има достатъчно средства за неговото отглеждане, все по-често са основни фактори за вземане на решение дали да се роди дете, а в много случаи, дали да се убие – извършвайки аборт.

Анализирайки цялостно положението, стигаме до заключение, че децата не бива да са резултат от отговорите на такива въпроси. Разбира се, трябва да се внимава, да се полагат медицински и здравни грижи, но никой не бива да пренебрегва факта, че здравето и животът са дар от Аллах и може да се полага грижа за тях само до определен момент. Затова всеки трябва да се замисли и да намери своето място сред обществото като част от него със семейство и деца. Те не са заплаха нито за здравето, нито за богатството и са в основата на създаването на семейство, село, град, държава и т.н. Нека всички си спомнят създаването на най-свещения град – Мекка. Как постъпи Ибрахим (а.с.) и коя беше дуата, която той отправи към Всевишния Аллах?

Погрешната представа за модерен и напреднал начин на живот много често е пречка за раждаемостта, а трябва и да се посочи, че

днешното разбиране за модерен начин на живот не е ислямско. Ислямът призовава към създаването на семейство и раждане на деца и порицава онези, които изтъкват като причина за отказ от деца материалното състояние.

Историята на исляма ни учи, че противниците на Мухаммед (с.а.с.) се опитаха да го опетнят и унижат именно чрез децата, казвайки, че той няма наследници и споменът за него ще бъде прекъснат. Мъдростта на Аллах е голяма във всичко това, защото Мухаммед (с.а.с.) имаше шест деца, с които го изпита, отнемайки му ги, докато още беше жив. Също така материалното състояние не беше фактор, с който Мухаммед (с.а.с.) се съобрази, напротив, той каза, че мюсюлманската общност трябва да е голяма и така ще бъде повод за гордост на съдния ден. А в резултат на всичко това и до ден днешен споменът за нашия достоен Пейгамбер не е прекъснал. Противното на това, обаче и за съжаление, е, че много от вярващите в наши дни се поставят в ситуация, при която отказват да се женят и да имат деца, които да продължат мюсюлманския род и да възхваляват Всевишния Аллах.

Отговорният и добронамерен вярващ трябва да се стреми да остави деца, които и след смъртта му да се молят и отправят дуа към Всевишния Аллах за него. Той не бива да разсъждава по начин, който да доведе до момент, в който по негова вина или причина да остане без дете. По този начин се поема риск да се загубят и двата свята, оставайки самотни и в двата. Без физическа и морална подкрепа на старини на този свят и без да има кой да отправи дуа за него след полагането му в гроба.

Някак си айетът, в който Аллах ни предупреждава, ***„че имотите и децата ви са изпитание“*** (ел-Енфал, 8: 28), бива още по-актуален, дори и в по-различен смисъл, а именно – отказът да се женим и да имаме деца е един вид изпитание за вярващите. Не трябва да се мисли, че изпитанието е само в това да имаме деца, напротив, изпитанието, което не сме преодолели, е отказът да ги имаме, да се грижим за тях и да ги възпитаваме.

„Щастието на човека е в добрата и достойна съпруга, послушните и добри деца, компанията на добри хора и извор на приходи от родното място“.

Задължение на всеки мюсюлманин е да създаде семейство и да се грижи за него. Много от хората, осъзнавайки сериозността и отговорността на това, се опитват да си намерят всевъзможни причини, някои от които вече споменахме, за да не го направят. А Аллах Теаля казва: ***„Аллах ви отреди съпруги от самите вас и ви отреди от съпругите ви деца и внуци, и ви дава препитание от благата“*** (ен-Нахл, 16: 72).

Нека този дар от Аллах бъде приет и съхранен според Неговите изисквания. Да се спазват задълженията и отговорностите в това отношение. И да се знае, че полагайки грижи в тази посока, човек на съдния ден ще бъде улеснен. Енес ибн Малик предава, че Пратеника (с.а.с.) е казал: *„На съдния ден човек няма да бъде питан за четири вида харчове: това, което е похарчил за родителите си, за своя ифтар, за приготвянето на сахур и за похарченото за семейството си“.*

Човекът трябва да почувства насладата на този свят, описана в Коран-и Керим: ***„Имотите и децата са украсата на земния живот“*** (ел-Кехф, 18: 46).

Радостта, която се изпитва, виждайки децата, поели по правилния път в резултат на отправената дуа, която гласи: ***„Господарю наш, дари ни със съпруги и потомци – радост за очите ни! И ни стори водители на богобоязливите!“*** (ел-Фуркан, 25: 74).

Децата са бъдещето на обществото, всеки родител е задължен да се грижи за децата си. Спазвайки повелята на Аллах, човек допринася за съхраняването на традициите, образованието и възпитанието на децата, което води до развитието на обществото.

Предава се, че Пратеника (с.а.с.) е казал: *„Щастието на човека е в добрата и достойна съпруга, послушните и добри деца, компанията на добри хора и извор на приходи от родното място“.*

Хадисът изцяло подчертава важността и ролята на семейството. Щастието е цел на вярващия както на този, така и на другия свят. Семейството е извор на щастие, а децата са реката, която потича от този извор. Нека се постараем реката от нашето семейство да бъде пълноводна и бистра. Нека от нея се възползва цялото общество, а родителите горди да влязат в дженнета. Със старанието на Давуд и мъдростта на Лукман алейхиме-с-селям...

ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗБОРА НА СЪПРУГ И СЪПРУГА

ПРИЧИНИ И РЕШЕНИЯ

Д-Р МУСТАФА ХАДЖИ ГЛАВЕН МЮФТИЯ

Изборът на съпруг и съпруга е важен, но и труден процес. В нашето съвремие се наблюдава по-голямо затруднение на младите хора да направят своя избор, като това се дължи:

Първо, на фактори, които се отнасят до самите кандидат-младоженци. Тези фактори могат да бъдат систематизирани в няколко точки:

НЕУВЕРЕНОСТТА НА МЛАДИТЕ МЪЖЕ В СЕБЕ СИ.

Тази неувереност е причина те да се страхуват да поемат отговорност и да се ангажират със семеен живот. Това се дължи най-вече на слабото познаване на религията, както и на слабата вяра в Аллах Теаля и недостатъчното уповаване на Него. В последно време вече чуваме „мото“, което гласи: „Не бива да се женя, докато не оправя финансовото си положение. Ако се оженя, без да имам самостоятелна къща, как ще живея заедно с родителите си?“. Дали това „мото“ е дирижирано от някого или отнякъде – не знам, но завладява младежта и се разпространява като отровен газ, който стига до всички хора и най-вече до всички младежи.

Решението на този проблем се намира само и единствено в изучаването на ислямските принципи, които насърчават, а в определени случаи задължават, младежите да поемат отговорността на семейния живот. Що се отнася до решаването на финансовите проблеми, необходимо е да се отбележи, че женитбата е причина за берекет и изобилие в живота на хората. Това се разбира от следния айет и хадис: ***„И встъпвайте в брак с несемейните сред вас и с праведните сред робите и робините ви! Ако са бедни, Аллах ще им даде от Своята благодат. Аллах е Всещедър, Всезнаещ“*** (ен-Нур, 32).

„Аллах се задължава да помага на три вида хора: борещия се по пътя на Аллах; онзи, който иска да се ожени, за да запази честта си; и роб, който има уговорка с господаря си да работи, за да откупи свободата си“ (Тирмизи, Ахмед).

ГОЛЕМИТЕ КАПРИЗИ ОТ СТРАНА НА ДЕВОЙКИТЕ.

За съжаление, не са изключение случаи като поставяне на условия от страна на момичета за осигуряване на самостоятелни апартаменти в голям град или да не живеят заедно с родителите на мъжа и пр. Много често момичето живее в по-лоши условия от момчето, но когато се стигне до женитба, се поставят условия, невъзможни за изпълнение, което не е в полза нито на мъжа, нито на жената.

Причината за това е прекаленото материализиране на живота, както и лошото възпитание на младото поколение. Също така и отказът от семейните традиции на мюсюлманите в нашето общество. За съжаление, понякога се наблюдава и морално падение на подобни жени, които смятат, че са единствените на този свят и че всеки е

длъжен да се съобразява с техните прищевки.

Решението е само едно – родителите, които имат дъщери, да се погрижат за тяхното морално и религиозно възпитание повече от материалното им глезене. Да не се допускат девойки да отиват на работа в чужбина, което в повечето случаи е пагубно за тях.

НЕОСЪЗНАВАНЕ НА ПОЛЗАТА ОТ ЖЕНИТБАТА.

Щастието и обичта не се състоят в това да бъдеш богат. Светът, в който живеем, е прекалено материализиран, всичко се измерва в пари и облаги. Човечността и моралът са изтласкани в периферията на живота, ако въобще някъде съществуват. Съмненията са обхванали по-голямата част от обществото. Забелязва се тенденция към отказ от семейните традиции в полза на трупане на финанси. Не се изключват и случаите на съгласие за проституиране от страна на близките на някои момичета.

Причината за това, естествено, е липсата на религиозност, но в този случай – и липсата на човечност. Хората са хора, преди да бъдат мюсюлмани или последователи на други религии. В този случай обаче се наблюдава съгласие с всичко в името на материалното.

Решението се намира само и единствено в айета: ***„И почетохме Ние синовете на Адем, и ги пренасяме по сушата и морето, и им даваме от благодатта“*** (ел-Исра, 70). Нещо повече, много често спечелените по непочтен начин средства са причина за нещастие, вместо за търсеното щастие. Неминуемо такива средства ще доведат до разпад на семейството, а оттам – и на обществото.

Второ**,** на външни фактори, които също могат да бъдат систематизирани, както следва:

КРИТЕРИИТЕ ЗА ДОБРО И ЛОШО, ОПРЕДЕЛЯЩИ НАЧИНА НА ЖИВОТ.

Критериите за правилно и неправилно, които определят начина на живот на голяма част от хората и най-вече на младите хора, са от голямо значение. Виждаме, че нормите на поведение на обществото са изкривени, което ще рече, че много постъпки, които се приемаха като правилни, днес се приемат като грешни и обратно. Това е резултат от липсата на принципи, които да служат като ориентир в живота на хората. Или по-точно, когато хората отстъпят от принципите на религията си, губят идентичността си, както и човешките си ценности. Затова ставаме свидетели, че хората не държат и не ценят собствената си чест. Ако преди определен период от време при избора на съпруга или съпруг от изключително значение беше непорочността, то в днешно време тя е без значение или в най-добрия случай – тя не е определящ фактор в избора на съпруга.

ЗАГУБАТА НА ОРИЕНТИР ЗА ЦЕННОСТНА СИСТЕМА В ОБЩЕСТВОТО.

Както вече споменахме, мерилото за правилно и неправилно е променено; нещо повече – няма такива критерии. Ако днес дадено деяние се приема за правилно, утре може да се окаже неправилно. Всичко това се дължи на факта, че в обществото не съществуват принципи, които да регулират човешките взаимоотношения и постъпки. Това влияе и на избора на съпруг и съпруга, тъй като доста хора се опитват да бъдат в крак с модата, което води до непостоянство в ценностната система. Следователно често пъти не се търси партньор, който да съответства по характер и принципи, а се търсят качества, които да са сходни с времето и мястото, в които живеем.

Ако някой предварително знае, че няма да има деца, и крие това от партньора, за когото иска да се ожени, това по-късно може ли да бъде причина за развод?

Ако в резултат на медицински прегледи се установи, че мъж или жена занапред няма да има деца, то тогава не е правилно да крие това от човека, с когото иска да сключи брак. И тъй като една от основните цели при сключването на брака е продължението на поколението, допустимо е съпрузите да подават иск за развод при такъв случай.

Ако след сключен брак се установи, че двойката няма да има деца, това може ли да бъде причина за развод?

Нашата религия отдава голямо значение на семейството, което благоприятства мирния живот на хората и обществото. И тъй като една от основните цели при сключването на брака е продължаване на поколението, съпрузите трябва да опитат всички възможни и позволени лечения, за да се сдобият с потомство. Ако това не е възможно, да проявят търпение и се отдадат на Аллах. В Свещения Коран се повелява, че нищо не е независимо от властта на Аллах Теаля и че притежаването или липсата на потомство не трябва да бъде повод за похвала или присмех (еш-Шура, 42: 49–50). И в крайна сметка, тъй като човек не може да знае какво е добро и какво е лошо за него, той не трябва да приема, че няма да може да живее и да е щастлив без онова, което иска, а трябва да се съгласи с отреденото му от Аллах Теаля (ел-Бакара, 2: 216).

И както споменахме по-горе, тъй като една от основните цели на никяха е продължението на поколението, то учените са казали, че при подобна ситуация двойката има право на избор и че е джаиз, т.е. позволено, да се разведат (Серахси, ел-Мебсут, V, 94–95). Въпреки това вярващите мъже или жени трябва да проявят съгласие пред отредената им от Аллах съдба и от морална гледна точка да не обвиняват своя/та съпруг/а, като изтъкват ситуацията като причина за развод.

ПЛАМЪК ЗАНЕВ ЖУРНАЛИСТ

НА ГОСТИ НА ШЕЙТАНА

От ресторанта ни казаха, че до селото се отива за около два часа най-много и пътеката е хубава и добре маркирана. За това, че пътеката е равна, хубава, забравихме още след тръгването ни по нея. На места се провирахме през шубраци с нашия ръст, на други трябваше да се държим за растителността, защото една погрешна стъпка и отиваш в дерето, а пътеката – широка около 30 сантиметра. Изминаха два часа, а от селото няма никаква следа, в пътеводителя пише два часа, както и че през по-голямата част от пътя се вижда селото. Вече бяхме започнали да си задаваме въпроса „Накъде вървим?“. По едно време виждаме пред нас табели, сочещи с. Забърдо. Отдъхнахме си. Гледаме – табелите нагъсто поставени. Значи селото наближава и наистина на склона срещу нас огромен надпис с червени букви, в холивудски стил: „Добре дошли в Забърдо!“.

Слязохме на шосето и видяхме една много уютна беседка с чешма, и си рекохме, че това може да бъде мястото за тазвечерния ни бивак. Заговорихме се с една жена, която вадеше картофи, и тя ни каза, че в селото имало къща за гости, където много евтино сме могли да преспим. Селото е с нови къщи, модерни. Нищо, което да напомня за характерната родопска архитектура. Един новостроящ се хотел го изпълняваха в родопски стил. Къщата за гости се оказа малко хотелче с всички необходими удобства.

Отпочинали добре, на сутринта поехме с бодра крачка към разклона за шосето за Смолян. От израза „добре маркираните и удобни пътеки“, както пишеше в пътеводителя, ни настръхваха косите и затова тръгнахме направо към Ягодинската пещера и Триград. Пътят ни дотам трябваше да мине през Девин, но до автобусната спирка на разклона имаше „само“ 13 км. И ние поехме бодро напред, непрекъснато благославяйки ръководните господа, които бяха оставили още едно населено място без транспорт, лекар и училище. Разбрахме, че едно време през него са минавали автобусите за Смолян и Пловдив.

На автостоп не ни провървя. Махаме с ръка на една, на втора, на трета кола – всички ни отминават. Най-после ни спря служебната кола на някаква фирма и така продължихме. Подминахме разклона за Чудните мостове и пак си зададохме въпроса кое е вярното… В информационния център на Чудните мостове ни бяха казали, че до селото са три километра по шосето, тук от разклона до селото пишеше, че са четири, до Чудните мостове – седем, а до шосето за Смолян от това място – 13 км. И изведнъж с най-проста сметка се оказа, че от селото до шосето за Смолян са не 13, а 17 км. Нали се возехме, това вече беше без значение. На разклона – красив паметник с надпис „Добре дошли в Родопите!“. Най-после видяхме паметник с нормални скулптури. Скоро спря автобусът за Смолян. Насред път, между Чепеларе и Смолян, бяхме застигнати от друг бус, какво си казаха двамата водачи по време на движение – не

разбрахме, но и двата буса спряха и нашият водач съобщи: „Ако има някой за Девин, да мине в другата кола!“.

В Девин се оказа, че скоро има бус в посока с. Ягодина. Успокоиха ни, като ни казаха, че автобусите са само до разклона за Ягодина и оттам са четири километра до пещерата. Поредното „мъдро“ решение в полза на туризма. На разклона – табела с числото 8 км. Преглътнахме и този горчив хап. Решихме пак да опитаме да се придвижим на автостоп. Провървя ни. Софийска кола – баща с две деца, и те като нас тръгнали да се наслаждават на красотите на България. Бисер – така се казваше таткото, ни обясни, че идват от Доспат и след това ще продължат към Триград. Решихме с Д. да не пропускаме тази възможност. Наистина едно е да минеш през ждрелата на Буйновска и Триградска реки пеша, друго е с кола.

Влязохме в пещерата с предпоследната група. Самата пещера си заслужаваше – най-дългата наша осветена пещера. Разглеждайки скалното жилище към пещерата, останахме учудени, когато екскурзоводката ни обясни, че още 4000 години преди нашата ера тук са били добре развити грънчарството и тъкачеството. Гледахме грънчарските изделия и се чудехме как без помощта на съвременното грънчарско колело са могли да постигат такива изящни форми.

Пътят за Триград минаваше покрай пещерата Дяволското гърло, тук вече влязохме с последната група. Впечатляващи зала и подземен водопад с височина 62 метра. Видяхме и сянката на „дявола“. Наистина трябва доста силно въображение, за да каже човек, че това прилича на дявол, но „приехме“, след като не можем да проверим, че това наистина е неговата сянка. С дълги почивки изкачихме 300-те стъпала, докато излезем на горния край на пещерата – там, откъдето започва водопадът. И тук гледката беше великолепна. Пещерата е наречена Дяволското гърло, защото каквото попадне във водопада в горния му край, досега не е излязло отдолу. Двама леководолази от Варна са направили опит да се спуснат по водопада, но и до днес телата им не са се показали и „шейтанът“ ги държи здраво в своята мъртва хватка. В Триград, като слязохме от колата, бяхме заобиколени от група жени, които в един глас запитаха: „Вие за кой хотел сте?“. След отговора ми, че сме за „хотел ясна поляна“, настана мълчание и с недоумение почнаха да се споглеждат. „Кой ли е този нов хотел и те да не знаят за него...“.

От площада се насочихме към великолепната нова джамия, където отправихме благодарствена дуа към Всевишния Аллах за успешния завършек на това емоционално и изпълнено с много препятствия и впечатления пътуване. Бих желал да отбележа, че джамията в селото е дарение на триградските мюсюлмани от проф. д-р Осман Йълмаз. Той е роден в гр. Ардино и в момента е преподавател по медицина в Университета в гр. Коня – Турция.

Тъй като беше рамазан, вечерта след вечерния намаз ни посети имамът и ни донесе разни вкусни неща за разговяване. След него ни посети дядо Хасан, който пък ни донесе овче кисело мляко. Хапнахме и от него и си спомнихме за времето, когато и в кварталната млекарница се продаваше истинско кисело мляко.

На другата сутрин продължихме към Пловдив и оттам – за София...

Джамията в Ягодина

Дяволско гърло

Буйновско ждрело

Духовният център на град София

ДЖАМИЯТА НА СЕЙФУЛЛАХ ЕФЕНДИ

ВЕДАТ С. АХМЕД

Град София е бил последователно център на траките, римляните и византийците. Преди да бъде превзет без оръжие през 1382 г. от османците, около двеста години е под българска власт. Обаче след кратко османско управление градът бил подложен на разрушението на кръстоносците. Чак след като османците надвили кръстоносците във Варненската битка, успели отново да благоустроят града, който след средата на XV век станал седалище на румелийския бейлербей и започнал да се развива с бързи темпове.

Османците като „фетих хаккъ“, т.е. право на завоевателя, превърнали софийските църкви като „Св. Георги“ и „Св. София“ в мюсюлмански храмове – „Гюл джамия“ и „Сиявуш паша джамия“. Но след установяването на османската власт в София те започнали изграждането на различни сгради, включително и нови джамии. Според османски регистри от 1570 г. се вижда, че по това време в града е имало 41 махали, от които 23 мюсюлмански, 14 християнски и 4 еврейски. Във всяка мюсюлманска махала се намирала поне една джамия или месджид, а някои от тях били назовани на тези храмове.

Според източниците броят на джамиите в София варира между 40 и 130. Според регистри от 1570 г. в града е имало 10 джамии и 34 месджида. Близо век след това, когато Евлия Челеби посетил София, е посочил 8 централни джамии (джума джами) и „стотици“ джамии, текета, медресета и подобни сгради, намиращи се в околността на града, част от които били в руини поради липсата на богомолци в тях. Трябва да отбележим и факта, че през 1858 г., при голямото земетресение в София, около 20 от джамиите са били разрушени частично или дори изцяло някои. От османски документ, датиран през 1860 г., става ясно, че не е било възможно поради финансови причини някои от разрушените джамии да бъдат ремонтирани, а при други е закъснял ремонтът. Във връзка с броя на джамиите Годишникът на Дунавския вилает за 1869 г. ни посочва числото 44. Това почти е идентично с информацията, посочена в доклада на османския комисар в София Али Феррух, изготвен през 1902 г. въз основа на данни, получени от софийския учен Ходжазаде Хюсеин Хюсню ефенди. Само пет от тези джамии са достигнали до днес и единствено „Банябашъ джамия“ функционира целесъобразно.

В различни източници тя е назована със следните имена: „Баня джамия“, джамията на Молла ефенди, Сейфуллах ефенди, Кадъ Сейфуллах ефенди или Мевляна Сейфуллах ефенди. Общото при всичките названия е, че дарителят е кадия (молла и мевляна са уважителни обръщения към кадия) и носи името Сейфуллах. И тъй като се намира при всеизвестната софийска баня, тя носи името Банябашъ, а не защото е главна джамия, както посочват някои български автори. Липсва информация относно личността на Сейфуллах ефенди. За него Евлия Челеби и османският инспектор Ариф Хикмет посочват, че тюрбето на Сейфуллах ефенди се намирало до джамията му.

За дата на строежа на джамията е възприета посочената от Е. Х. Айверди – 974/1566–67 г.

Джамията е изградена като част от комплекс, който се състоял от мектеб, библиотека, себил/чешма, хамам, хан, по-късно било изградено и тюрбе. Също така нямаме информация какви имоти са дарени от Сейфуллах ефенди за поддръжката на джамията, но сме сигурни, че е имало такива. Става ясно, че с течение на времето имотите били недостатъчни, затова впоследствие Хатидже, дъщерята на Сюлейман, Хаджи Ебу Бекир и Мехмед са дарили парични суми за джамията за определени нужди. Освен това известният софийски благотворител Сакаллъзаде Хаджи Ахмед ага е дарил вакъфски имот с условието приходите от него да бъдат изразходени за специалист по Коран, който да преподава Коран в джамията всеки ден след обедния намаз. От счетоводните документи на вакъфа на джамията за 1275/1858–59 г. се вижда, че тя притежава отдадени под наем дюкяни и хан, а освен това и парична сума. С приходите от тези имоти се осигурява заплащането на 1 имам, 2 мюеззини, 1 ихлясхан (четец на сура Ихляс преди фарз намаз), 1 каййъм, 1 библиотекар, 1 учител и 1 тюрбедар (отговорник за тюрбето). От тези приходи се посрещали и останалите разноски на джамията като осветяване, постилане, почистване и др. Евлия Челеби отбелязва, че по негово време в джамията е служел и един ваиз, който бил от видните приближени раби на Аллах.

Изградената от Сейфуллах ефенди „Баня(башъ) джамия“ е преминала през различни премеждия, но е устояла на времето, земетресенията, както и на желанията на злонамерените. Многократно е била обект на разрушения от страна на природни катаклизми, но и на посегателства от страна на зверове в човешка кожа. Дори когато почти всички джамии били събаряни с поставен динамит в основите, джамията на Сейфуллах ефенди е устояла благодарение на мюсюлманската общност, османската/турската държава, усилията на някои мюсюлмански и европейски държави, но и на някои разумни и далновидни български държавници и просветени лица. Последният опит за покушение срещу джамията беше направен на 20 май 2011 г. от шовинистите от партия „АТАКА“, но Аллах и на тях не им позволи да постигнат своите зли намерения.

Джамията през изминалите 5 години е ремонтирана с големи усилия от страна на Главно мюфтийство с подкрепата на турската държава и днес тя радва вярващите по време на петкратен и джума намаз, както и посетителите от различни краища на света. Джамията се обслужва от имамите Шенол Кязим и Айхан Шукри, мюсюлманското настоятелство и обслужващ персонал, под ръководството на Районно мюфтийство – София.

МУХАММЕД КАМБЕР ЧЛЕН НА ВМС, ИМАМ

УВЕЙС ЕЛ-КАРАНИ

*„Непознат и презиран
от обитателите на земята,
но познат и обичан
от обитателите на небесата.“*

Познаваме ли Увейс ел-Карани (Вейсел Карани)? Живял в далечните земи на Йемен още по времето на Пратеника на Аллах (с.а.с.), повярвал в него, без да го е виждал, много искал да се срещне с любимия си Пейгамбер, но имал възрастна майка, за която полагал изключително много грижи. Той бил кротък, смирен, набожен, беден и истински аскет. Цялото си време отдавал на Аллах и след това – на майка си. Аллах му дал изпитание – тялото му било обзето от кожна болест и избеляло, поради което молел постоянно Аллах и Той му върнал предишния цвят на кожата, като го излекувал, останало само едно бяло петно под ръката му, колкото монета. Един ден Пратеника (с.а.с.) стоял сред своите сахабии, измежду които били Ебу Хурейра, Омер, Али и още други видни сподвижници, когато им рекъл: „Най-достойният сред табиун е мъж, който се казва Увейс, има майка, също така е имал проказа, започнал е да моли Аллах, тогава Той го излекувал от нея, освен едно място, колкото дирхем“. След това Пейгамбера (с.а.с.) започнал да прави истигфар, искал прошка за него и пак започнал да разказва за него.

Увейс ел-Карани е пример в аскетизма и се нарежда сред осемте най-видни аскети в исляма. Той бил от Йемен, от племето Мурад, от рода Каран. През управлението на Омер (р.а.) в Мекка идва една делегация за поклонение хадж, а Омер – както предишните години, така и тогава – посрещал делегациите от Йемен с надеждата, че ще срещне Увейс, за който им бил разказвал Расулюллах (с.а.с.). Когато видял делегациите, рекъл: „Нека всички хора да седнат, освен хората от Йемен, те да останат прави!“. След това продължил: „Нека всички от Йемен да седнат, освен племето Мурад, те да останат прави!“. Така останала една малка група йеменци, след което пак рекъл: „Нека всички да седнат, освен хората от рода Каран!“. И когато те седнали, останал само един възрастен човек. Тогава Омер (р.а.) попитал: „Кой е Увейс?“, а те отвърнали: „Него ли търсиш, онзи, бедняка, когото никой не познава? Той остана в местността Арафат, за да наглежда камилите срещу четири дирхема“.

Тогава Омер (р.а.) станал и се запътил към Арафат. Когато стигнал там, видял мъжа и му рекъл: „Ти ли си Увейс?“, а той отвърнал: „Да“. Пак го попитал: „От племето Мурад, след това от рода Каран ли?“, при което получил отново утвърдителен отговор. Пак го попитал: „Имаш ли майка?“. Рекъл: „Да“. „А бил ли си болен от проказа и Аллах да те е излекувал след това, освен едно петно?“. Той пак отвърнал: „Да“. Тогава Омер (р.а.), радостен, че е открил Увейс, му рекъл: „Чух Пратеника (с.а.с.) да казва: „При вас ще дойде Увейс ибн Амир, с група от Йемен, който е от племето Мурад, след това от рода Каран; имал е болест проказа, след това Аллах я е премахнал от него, освен едно петно, колкото дирхем; имал е майка, която много уважавал и обичал, и ако се заклевал за нещо в името на Аллах, то Аллах го оневинявал. Ако можеш (ей, Омер,) да поискаш от него да се помоли за теб на Аллах да ти опрости – направи го!“. Затова ей, Увейс, моля те да се помолиш на Аллах да ми опрости“, след което Увейс започнал да се моли на Аллах за опростяването на Омер.

След това между двамата се водил следният разговор: „Накъде си тръгнал ей, Увейс?“, попитал Омер. А той отговорил, че се запътил към Куфе. „Да ти дам ли пари, дрехи и обувки?“ При което получил отговора: „Ей, водачо на мюсюлманите, дали ще съм жив, за да ги нося, земният живот е много кратък?!“. Омер (р.а.) продължил: „Да напиша ли писмо на управителя на областта Куфе, за да те посрещне и да ти даде всичко, от което имаш нужда?“. А той отвърнал: „Ей, Омер, желая да бъда сред хората и никой да не знае за мен. Аз тръгвам и повече няма да ме видиш“. И така тръгнал за Куфе, където никой нямало да го познава и щял да се моли на Аллах, и да прекара остатъка от живота си в служене на Аллах.

През управлението на Омер били превзети нови земи, сред които и Азербайджан. В този поход участвал и Увейс. Абдуллах ибн Селеме, който е един от участниците в похода, казва: „По време на управлението на Омер превзехме Азербайджан и с нас беше Увейс, а когато се върнахме, той почувства болка, започнахме да го лекуваме, колкото ни бе по силите, но не успяхме да му помогнем и той почина. Когато слязохме от конете, видяхме изкопан гроб, приготвена вода и кефин. Тогава ние го изкъпахме, обвихме го с кефина, погребахме го, кланяхме му дженазе намаз и тръгнахме. След това един от нас рече: „Нека се върнем и да видим къде точно му беше гробът, да го запомним и да го знаем. Върнахме се на същото място веднага и не открихме нито гроб, нито следи от гроб“.

Така Аллах прибрал при себе Си един велик мюсюлманин, който живял по времето на Мухаммед (с.а.с.) и повярвал в него, без да го е виждал. Той е пример за скромност, набожност и аскетизъм. Аллах да се смили над Увейс ел-Карани!

ОТКРИВАНЕ НА РЕСТАВРИРАНАТА „ЕСКИ ДЖАМИЯ“ В ХАСКОВО

След продължила близо две години ремонтна дейност на 15 юни 2019г. официално беше открита „Ески джамия“ в град Хасково. Мюсюлманският храм има 625-годишна история и е една от най-старите джамии в страната ни. Изградена е през 1394 година. През 1968 г. джамията е обявена за паметник на културата от местно значение.

Сред официалните гости на тържественото откриване бяха главният мюфтия д-р Мустафа Хаджи, председателят на ВМС Ведат Ахмед, районните мюфтии от цялата страна, а специален гост на мероприятието беше председателят на Диянета проф. Али Ербаш, придружен от посланика на Република Турция у нас д-р Хасан Улусой, както и главни мюфтии и мюфтии от съседните страни. Събитието беше уважено от кмета на община Хасково и зам.-областната управителка.

След тържествената церемония по случай реновирането на „Ески джамия“ мюсюлманите изпълниха първия обеден намаз след официалното откриване.

ГЛАВНИЯТ МЮФТИЯ НА ОФИЦИАЛНО ПОСЕЩЕНИЕ В КРАЛСТВО САУДИТСКА АРАБИЯ

Главният мюфтия на Република България д-р Мустафа Хаджи, придружаван от председателя на Висшия мюсюлмански съвет Ведат Ахмед и зам.-главния мюфтия Бирали Бирали, бе на официално посещение в Кралство Саудитска Арабия. На 27 юни 2019 г. делегацията посети Министерството на религиозните дела в столицата Рияд, където се срещна със зам.-министъра д-р Юсуф бин Мухаммед. По време на срещата двете страни се обединиха около идеята, че религиозните дела трябва да бъдат организирани прозрачно и законосъобразно, като се следват принципите на умереността. Зам.-министърът по религиозните дела на Саудитска Арабия изрази готовността на Министерството да се отзове и да подпомогне различни проекти на Мюсюлманско изповедание.

ТУРСКИ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ПОСЕТИ ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

На 27 юни 2019 г. заместник-министърът на външните работи на Република Турция Фарук Каймакчъ бе на официална визита в Главно мюфтийство. Посещението на държавника бе в рамките на визитата му в Република България, повод за която бе срещата на Съвета на министрите на външните работи на държавите членки на Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество в София. Високопоставеният гост бе посрещнат в Главно мюфтийство от зам.-главния мюфтия Мурат Пингов, придружаван от главния секретар Джелал Фаик.

ХАТИМ ЗА ДВЕТЕ ЗАГИНАЛИ УЧЕНИЧКИ ОТ ДУ – МОМЧИЛГРАД

Две ученички на Духовно училище – Момчилград, се удавиха във водите на река Върбица на 21 юни 2019 г. В памет на Фатме Хамза и Милятка Купенова ръководството на училището организира общ хатим, в който се включиха техни учители, съученици и близки. След приключване на хатима на 27 юни в Момчилградската джамия се проведе дуа, на която присъстваха зам.-главният мюфтия Ахмед Хасанов, районните мюфтии на Кърджали и Хасково. Аллах да приеме дуите и да дари с дженнет двете излитнали от този свят птички.

ПОЧИНА БИВШИЯТ ПРЕПОДАВАТЕЛ ВЪВ ВИИ МЕХМЕД МИЛЯШЕВ

Един от основателите и дългогодишен преподавател във Висшия ислямски институт (ВИИ) Мехмед Мехмедов Миляшев почина на 18 юни 2019 г. в София.

Роденият през 1926 г. в гр. Карлово Миляшев дълги години е преподавател във Физическия факултет към Софийския университет, с научна степен „старши асистент“, където се и пенсионира. При учредяването на Висшия ислямски институт той започва да преподава предмета „Ислямска космология“.

Дженазе намаз за покойния Мехмед Миляшев бе изпълнен в столичната джамия „Банябашъ“, ръководен от главния мюфтия д-р Мустафа Хаджи. Покойникът бе погребан в Мюсюлманските гробища в кв. „Ботунец“ в София.

Аллах рахмет ейлесин!